

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Antimonopolní politika Úřadu pro ochranu hospodářské
soutěže a její realizace v ČR**

Bc. Brabencová Jana

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jana Brabencová

Podnikání a administrativa

Název práce

Antimonopolní politika Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a její realizace v ČR

Název anglicky

Antitrust Policy of the Office for the Protection of Competition and Its Implementation in the Czech Republic

Cíle práce

Diplomová práce se zaměří na politiku ochrany hospodářské soutěže, na její fungování a realizaci v ČR a srovnání s EU. Dále vysvětlí poslání antimonopolního úřadu, charakterizuje hospodářskou soutěž v ČR a formy jejího zneužití. Popíše vliv hospodářské soutěže na různé typy trhů (monopol, oligopol atd.) a zneužívání dominantního postavení. V rámci diplomové práce budou rovněž analyzovány nejvýznamnější případy porušování hospodářské soutěže v ČR a v EU ve vybraném odvětví ekonomiky. Práce současně ukáže jaký výchovný efekt měly udělené pokuty ve vybraném odvětví.

Metodika

Literární rešerše je vypracována na základě studia odborné české a cizojazyčné literatury. Důležité informace o Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vycházejí z oficiálních internetových stránek úřadu a dalších webových zdrojů. První část práce je zaměřena na vývoj a charakteristiku antimonopolního úřadu v České republice. Popisuje historii úřadu, rozsah jeho působnosti, právní legislativu a poslání. Samostatná část je věnována i politice ochrany hospodářské soutěže v rámci EU a jejím pravidlům. Kapitola zahrne i mezinárodní spolupráci v této oblasti. Analytická část využije komparativní metody a metodu deskripce.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 str.

Klíčová slova

Hospodářská soutěž, antimonopolní politika, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, soutěžitel, kartelové dohody, zneužívání dominantního postavení.

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, Jiří a William D NORDHAUS. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí: Právní úprava ES a v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 188 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7357-847-3.

HAKENBERG, Waltraud. *Základy evropského práva*. Vyd. 2. Praha: C.H. Beck, 2005, 287 s. ISBN 80-717-9924-6.

HOLMAN, Robert a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání. 4. aktualiz. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2005, 775 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-717-9891-6.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Praha: NS Svoboda, 2007, 287 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-205-0590-3.

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Zákon č. 273/1996 Sb., o působení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 13. 2. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 07. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Antimonopolní politika Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a její realizace v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12. 11. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Romanovi Svobodovi, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné připomínky při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mě jakkoliv podporovali při psaní této práce.

Antimonopolní politika Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a její realizace v ČR

Antitrust Policy of the Office for the Protection of Competition and Its Implementation in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce se zabývá politikou ochrany hospodářské soutěže. Dále i jejím narušováním a ochranou.

Tato diplomová práce si klade za cíl analyzovat nejvýznamnější případy porušování hospodářské soutěže v České republice ve třech základních oblastech činnosti ÚOHS v období let 2005 – 2013 a popsání jejich vlivu na hospodářskou soutěž. Výstup práce je podložený výzkumnými otázkami, předloženými k zodpovězení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, které posloužily k rozřešení a potvrzení východisek analytické části práce. Teoretický základ ohledně dané problematiky včetně právní legislativy byl založen na shromáždění, nastudování a výběru poznatků z odborné české a cizojazyčné literatury a relevantních internetových zdrojích. V analytické části bylo využito komparativní metody a metody deskripce. Údaje potřebné pro analýzy byly čerpány z druhotných dat. V závěru vyplynuly výchovné efekty, které mají výši udělených pokut významný dopad na chování firem ve vybraných oblastech hospodářské soutěže. Ze stanovených výzkumných otázek bylo zjištěno, že první výzkumná otázka byla potvrzena a výše udělených pokut plní funkci preventivní a výchovnou. V případě druhé otázky se projevilo, že nejen že není pokuta dostatečně umravňující, ale tentýž subjekt zkouší i jiné nezákonné jednání.

Summary

This thesis aims to analyze the most significant abuses of competition in the Czech Republic in three main areas of activity of the Office for Protection of Competition for the period 2005 - 2013 and describe their impact on competition. The output of the thesis is underpinned by research questions submitted to answer the Office for Protection of Competition, which served to resolve and confirm the recourse of analytical part. Theoretical basis regarding the legal issues including legislation was based on the gathering, preparation and selection of the scientific Czech and foreign literature and relevant internet resources. In the analytical part were used comparative and description methods. The data needed for the analysis were obtained from secondary data. In conclusion educational effects emerged and showed that the amount of the fines incurred significant impact on the behavior of firms in selected areas of competition. From the set of research questions was found that the first research question was confirmed and the amount of the fines fulfills preventive and educative functions. In the second question was found that the fine was not enough disciplining because the same subject tried other unlawful actions.

Klíčová slova: hospodářská soutěž, antimonopolní politika, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, soutěžitel, kartelové dohody, zneužívání dominantního postavení, společnost, správní řízení

Keywords: economic competition, antitrust policy, the Office for Protection of Competition, competitor, cartel agreements, abuse of a dominant position, company, administrative procedure

Seznam zkratk

ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
SFEU	Smlouva o fungování EU
ESHS	Evropská síť pro hospodářskou soutěž
ECON	Hospodářský a měnový výbor
IMCO	Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů
ZOHS	Zákon o ochraně hospodářské soutěže
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EEC	Evropská ekonomická komise
B2C	Business-to-consumer

Seznam cizích slov

bid-rigging	Označení pro zakázanou spolupráci dodavatelů při přípravě a podávání nabídek do vypsaneého tendru.
-------------	--

Obsah

1	Úvod	5
2	Cíl práce a metodika	6
2.1	Cíl.....	6
2.2	Metodika	6
3	Teoretická část	9
3.1	Hospodářská soutěž	9
3.1.1	Právní legislativa v ČR.....	9
3.1.2	Dohody narušující soutěž	10
3.1.3	Zneužívání dominantního postavení.....	13
3.1.4	Spojování soutěžitelů.....	14
3.1.5	Dokonalá konkurence.....	15
3.1.6	Nedokonalá konkurence	16
3.2	Hospodářská soutěž v EU	19
3.2.1	Nástroje politiky ochrany hospodářské soutěže v EU	21
3.2.2	Ochrana hospodářské soutěže v EU	22
3.2.3	Orgány hospodářské soutěže v EU.....	23
3.2.4	Zneužití dominantního postavení v EU	26
3.2.5	Dohody omezující hospodářskou soutěž.....	28
3.2.6	Hospodářská politika jednotného vnitřního trhu EU.....	31
3.3	Politika hospodářské soutěže a její důležitost pro spotřebitele	32
3.4	Politika vůči velkým firmám	33
3.5	Konkrétní případy z oblasti hospodářské soutěže v EU	33
3.6	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	36
3.6.1	Historie ÚOHS	36
3.6.2	Vedení Úřadu	37
3.6.3	Současnost ÚOHS.....	38
3.6.4	Organizační struktura ÚOHS	39
3.6.5	Činnost Úřadu	41
3.7	Hospodářská soutěž a česká ekonomika	45
4	Analytická část	47
4.1	Realizace konkrétní činnosti ÚOHS v jednotlivých oblastech hospodářské soutěže	47
4.1.1	Zakázané dohody.....	48
4.1.2	Řešené kauzy v rámci oblasti zakázaných dohod	50
4.1.3	Zneužití dominantního postavení	54
4.1.4	Řešené kauzy v rámci oblasti dominantního postavení.....	56
4.1.5	Spojování soutěžitelů / Fúze a akvizice	58
4.1.6	Řešené kauzy v rámci oblasti spojování soutěžitelů	62
4.2	Komparace uložených výší sankcí v I. instanci v období let 2005 - 2013	64
4.3	Stanovené výzkumné otázky	65
5	Závěr	71
6	Seznam knižních zdrojů	74
7	Seznam internetových zdrojů	76
8	Seznam obrázků	77
9	Seznam grafů	77
10	Seznam tabulek	77
11	Seznam příloh	77

1 Úvod

Hospodářská soutěž je v současnosti, kdy je systém založen na tržní ekonomice, velmi aktuální. Stala se neoddelitelnou součástí každodenního života a její právní regulace se neustále vyvíjí. V České republice je ochrana hospodářské soutěže zajišťována především prostřednictvím zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže) například ve znění zákona č. 188/2011 Sb. nebo zákona č. 360/2012 Sb. a ÚOHS, který dohlíží na dodržování tohoto zákona o ochraně hospodářské soutěže. Se vstupem České republiky v květnu 2004 do Evropské unie se ČR stala součástí vnitřního trhu Evropské unie. Unie tak získala výlučnou rozhodovací pravomoc na národní úrovni a členskými zeměmi včetně České republiky zbývá pouze pravomoc k prosazování a kontrolování společných rozhodnutí. Nositelem odpovědnosti v Evropské unii je Evropská komise, tudíž pro dobré fungování je nezbytná úzká spolupráce Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s Evropskou komisí.

Různé formy ekonomického rozdělení a boje o zákazníka vytváří prostor pro stále nové úvahy nad úpravou soutěžního práva. Efektivní fungování hospodářské soutěže má velký vliv na fungování celé tržní ekonomiky a je považováno za základní a přímo existenční podmínku. Slouží k zabezpečování rovnováhy na trhu, vytváření velkého a rozličného množství výrobků a služeb, tvorbě optimálních cen, efektivnímu využívání zdrojů. Snižuje ceny a zároveň zvyšuje kvalitu produktů a služeb. Rovněž působí ve prospěch spotřebitelů i celé společnosti. V některých případech však dochází k situacím, kdy je tržní mechanismus narušen působením podnikatelských subjektů, kteří chtějí ovlivňovat trh, získat lepší postavení na trhu v podobě konkurenční výhody, a dosahovat tak vyšších ekonomických zisků. Toto jednání však narušuje rovnováhu na trhu a má neblahý dopad na celou společnost. Aby k takové nerovnováze nedocházelo a bylo ochráněno fungování tržní ekonomiky a společnosti měly konkurenční prostředí, byly vytvořeny právní normy, které se zabývají ochranou hospodářské soutěže.

Zajímavost tématu, aktuálnost problematiky, upozorňování na různé kauzy v médiích zaměřily moji pozornost na činnost antimonopolního zákonodárství, která je na jedné straně oceňována a na straně druhé kritizována, a snahu o hlubší porozumění této problematice. Z důvodů obsáhlosti tématu se diplomová práce nezabývala řešením veřejných zakázek.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat nejvýznamnější případy porušování hospodářské soutěže v České republice ve třech základních oblastech činnosti ÚOHS, zabývajících se odborem dominance a vertikálních dohod, odborem kartelů a odborem fúzí nebo-li slučováním soutěžitelů v období let 2005 – 2013 a popsáním jejich vlivu na hospodářskou soutěž. Sekundárním cílem bylo sepsání teoretického základu ohledně dané problematiky, včetně právní legislativy. Mezi dílčí cíle patří seznámení s činností hospodářské soutěže, nástroji politiky a orgány ochrany hospodářské soutěže v EU. Dále vysvětlení poslání antimonopolního úřadu, charakterizování hospodářské soutěže v ČR a forem jejího zneužití. Dalším dílčím cílem je taktéž zmínění některých případů kooperace ÚOHS s Evropskou komisí a zaměření se na politiku ochrany hospodářské soutěže, na její fungování a realizaci v ČR.

Součástí práce jsou dvě výzkumné otázky, které byly zaslány s prosbou o zodpovězení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Odpovědi na výzkumné otázky poslouží k rozřešení a potvrzení východisek analytické části práce.

V závěru vyplynou výchovné efekty, které mají vyšší udělených pokut významný dopad na chování firem ve vybraných oblastech hospodářské soutěže.

2.2 Metodika

Teoretický základ ohledně dané problematiky včetně právní legislativy byl založen na shromáždění, nastudování a výběru poznatků z odborné české a cizojazyčné literatury a relevantních internetových zdrojů. Ke zpracování kapitoly zaměřující se na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže byla použita data z oficiálních internetových stránek úřadu, veřejně přístupných sekundárních dat společnosti (publikace vydávané Úřadem, výroční zprávy, tiskové zprávy a publikované rozhovory s vedením Úřadu). Důležité informace o Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vycházely z oficiálních internetových stránek úřadu a dalších webových zdrojů.

První část teoretické práce byla zaměřena na vývoj a charakteristiku antimonopolního úřadu v České republice. Popisuje historii Úřadu, rozsah jeho působnosti, právní legislativu a poslání. Byla vyzdvížena podstata a význam hospodářské soutěže, legislativa v ČR,

rozbor dokonalé a nedokonalé konkurence a rozdělení hospodářské soutěže na tři části – spojování soutěžitelů, zneužívání dominantního postavení a dohody narušující soutěž.

Druhá kapitola věnovaná politice ochrany hospodářské soutěže v rámci EU a jejím pravidlům, byla zaměřena na jednotlivé orgány hospodářské soutěže v Evropské unii. Kapitola obsáhla i mezinárodní spolupráci v této oblasti a poukázala na konkrétní případy porušování hospodářské soutěže v Evropské Unii.

Samostatná část práce se věnovala hospodářské soutěži a české ekonomice.

V analytické části bylo využito komparativní metody a metody deskripce.

Údaje potřebné pro analýzy prováděné v praktické části byly čerpány z druhotných dat (veřejně přístupných externích sekundárních dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, zejména pak výroční zprávy a tiskové zprávy). Z výše uvedených zdrojů byla data zpracována ve formě tabulek, následně převedena do grafů a zhodnocena v textové podobě. Zkoumané období bylo v časovém horizontu let 2005 – 2013. Lze tedy říci počínaje následujícím rokem po vstupu České republiky v roce 2004 do Evropské unie.

Analytická část se zabývala konkrétní činností Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a byla rozdělena do tří oblastí. Každá byla analyzována zvlášť a orientována na řešení realizace činnosti ÚOHS v jednotlivých oblastech hospodářské soutěže, tedy odboru dominance a vertikálních dohod, odboru kartelů a odboru fúzí (slučování soutěžitelů). Všechny analyzované oblasti transparentně znázornily dva souhrnné grafy v úvodu analytické části práce. Další kapitoly jsou zaměřeny na porovnání dané konkrétní oblasti v čase v rámci každé jednotlivé oblasti zvlášť, a to ve sledovaném období let 2005 - 2013.

V každé ze tří oblastí byla mimo vývoj činností ve sledovaném období zkoumána i činnost při šetření tří kauz, jež byly řešeny Úřadem a zvoleny jím jako významné případy nebo kauzy, které svou výší uložených pokut za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže náležely do těch nejvyšších.

Záměrem podrobného prozkoumání kauz u jednotlivých oblastí hospodářské soutěže bylo určit, zda pokuta negativně (ukončení činnosti společnosti) nebo pozitivně (dále už si nedovolí společnost podvádět) ovlivnila hospodaření dané společnosti.

V analytické části byly též stanoveny výzkumné otázky, které byly položeny Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s prosbou o zodpovězení. Zvolené dvě výzkumné otázky: 1) Obecným trendem je, že udělované pokuty by měly mít výchovný efekt,

nikoliv však likvidační charakter. Bývá pokuta spíše výchovná, nebo měla na subjekt i likvidační dopad? 2) Je pokuta pro daný subjekt natolik umravňující, že již nemusí ÚOHS řešit opakované nezákonné jednání, případně tentýž subjekt zkouší jiné nezákonné jednání? Výzkumné otázky pomohly k rozřešení a potvrzení východisek analytické části diplomové práce, kdy bylo zjišťováno, jaký výchovný efekt udělených pokut v realizaci činnosti ÚOHS byl ve vybraných oblastech hospodářské soutěže.

V závěru vyplynuly výchovné efekty, které měly významný vliv udělenou výší pokut na chování firem v jednotlivých oblastech hospodářské soutěže.

3 Teoretická část

3.1 Hospodářská soutěž

Jedním z nejznámějších nástrojů EU pro podporu integrace společného trhu je politika ochrany hospodářské soutěže. Již v roce 1951 byla ve smlouvě o Evropském sdružení uhlí a oceli zahrnuta ustanovení zabývající se ochranou hospodářské soutěže. Dále je možné najít ustanovení i v Římské smlouvě z roku 1957 zakládající Evropské hospodářské společenství.¹

Základním mechanismem tržní ekonomiky je hospodářská soutěž mezi firmami, která podporuje inovaci, snižuje výrobní náklady a působí pozitivně na výnosnost celého hospodářství. Konkurenceschopné výrobky a služby z hlediska kvality a ceny nabízejí pouze firmy, které jsou stimulované konkurencí. Významnou roli hraje hospodářská soutěž hlavně pro spotřebitele, jelikož na základě silné konkurence je zákazníkovi nabízen výběr zboží ze širšího sortimentu a za nižší ceny. Touto cestou je tak jednoduše zajištěna účinná záruka optimálního stavu výrobků a služeb z hlediska kvality a ceny.²

Lze tedy říci, že efektivní hospodářská soutěž je klíčová pro vytváření konkurenceschopnosti a ekonomického růstu. Nejvíce efektivní je především tehdy, když trh tvoří na sobě navzájem nezávislé firmy a všechny firmy jsou vystaveny konkurenčnímu tlaku. Aby bylo možné zajistit vyvíjení tohoto tlaku a nebylo možné omezit takto fungující soutěž, je nutné, aby soutěžní právo vymezovalo, které praktiky jsou zakázané z důvodů narušování hospodářské soutěže. Zajištění hladkého průběhu hospodářské soutěže bez výše zmíněných praktik a odstranění negativních vlivů na soutěž má na starosti antimonopolní úřad, jehož je to primárním cílem.³

3.1.1 Právní legislativa v ČR

Ochrana hospodářské soutěže je v ČR vymezena zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské

---

¹ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

² BusinessInfo. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/faze-podnikani/provoz-podnikani/hospodarska-soutez.html>

³ BusinessInfo. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/faze-podnikani/provoz-podnikani/hospodarska-soutez.html>

soutěže) například ve znění zákona č. 188/2011 Sb. (s účinností od 15. července 2011) nebo zákona č. 360/2012 Sb. (s účinností od 1. prosince 2012).⁴

„Tento zákon upravuje ochranu hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb (dále jen „zboží“) proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení (dále jen „narušení“)⁵

- a) *dohodami soutěžitelů,*
- b) *zneužitím dominantního postavení soutěžitelů,*
- c) *spojením soutěžitelů, nebo*
- d) *orgány státní správy při výkonu státní správy, územní samosprávy při výkonu samosprávy a při přeneseném výkonu státní správy a orgány zájmové samosprávy při přeneseném výkonu státní správy (dále jen „orgány veřejné správy“).*

Soutěžiteli mohou být podle zákona fyzické nebo právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování. Relevantním trhem se podle zákona rozumí trh zboží, kde je zboží z hlediska jeho ceny, charakteristiky a zamýšleného obsahu shodné, porovnatelné nebo vzájemně nahraditelné, a to na území, kde jsou stejnorodé soutěžní podmínky a viditelně odlišené území od území, s nimiž sousedí.⁶

3.1.2 Dohody narušující soutěž

Nejznámějším případem zakázaných dohod jsou kartelové dohody. Kartel je definován jako: *„Sdružení výrobců v daném odvětví, jehož účelem je omezování a vylučování konkurence v odvětví. Děje se tak nekalou kooperací v tvorbě cen, rozdělováním trhů nebo používáním jiných protikonkurenčních praktik.“⁷*

Tyto dohody mezi sebou uzavírají soutěžitelé s cílem omezit soutěž, rozdělit si trh a ovládnout ho. Účastníkům, kteří tyto dohody podepíší, přinášejí dohody pravidelný zisk, který nepodléhá riziku a nejistotám, které by jinak z konkurenčního boje vyplývaly a odpadá zde i nutnost investic do dalších inovací. Tyto dohody přinášejí rovněž i výhody

---

⁴ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 1

⁵ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 1

⁶ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 2

⁷ SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: NS Svoboda, 2007, str. 971, ISBN 978-80-205-0590-3.

v podobě zajištění pozice na trhu a určitou výhodu proti soutěžitelům, kteří by chtěli nově vstoupit na trh.⁸

Dle zákona lze dohody omezující hospodářskou soutěž definovat jako dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, jejichž cíl nebo výsledek směřuje k narušení hospodářské soutěže a jsou tedy na základě zákona neplatné nebo zakázané. Výjimkou je, pokud tento, nebo jiný zvláštní zákon nestanoví jinak, nebo pokud není Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže udělena z tohoto zákazu výjimka pomocí prováděcího právního předpisu.⁹

Obecně lze tedy říci, že kartelové dohody představují významné narušení hospodářského prostředí a v souvislosti s tím tak dochází ke snížení blahobytu spotřebitelů. Mezi zakázanými dohodami jsou nejvíce známé a nebezpečné dohody o přímém určení cen, kdy občan ztrácí možnost nakupovat zboží a služby za konkurenční ceny a je nucen nakupovat pouze za ceny, které jsou určeny kartelovou dohodou. Ceny zde bývají zpravidla vyšší, než by bylo v případě konkurenčních cen. Nelze opomenout ani dohody o rozdělení trhu, které jsou stejně závažné. Dochází zde k tomu, že je rozdělen trh, na němž si soutěžitelé přirozeně nekonkurují, a trh se tak nemůže vyvíjet a stagnuje. Tím, že si soutěžitelé rozdělí trh, udržují si tak pozici na trhu a brání vstupu dalších nových potencionálních konkurentů. Spotřebitel v takovémto případě nemá možnost výběru mezi prodejci a se zanedbatelnou konkurencí výrobců nabízeného zboží a služeb přichází vyšší ceny.¹⁰

Pro výše zmíněné dohody o rozdělení trhu nebo určování cen jsou nejtypičtější „tvrdé kartely“. Zakázané jsou i všechny dohody, jejichž výsledkem nebo cílem je narušení soutěže na trhu a mají větší než zanedbatelný dopad na hospodářskou soutěž.¹¹

Zákon zakazuje především dohody, které narušují hospodářskou soutěž zejména tím, že obsahují ujednání o¹²:

- rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,

---

⁸ ÚOHS. *Zakázané dohody a zneužití dominance*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance.html>

⁹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 3

¹⁰ ÚOHS. *Zakázané dohody a zneužití dominance*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance.html>

¹¹ ÚOHS. *Zakázané dohody a zneužití dominance*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance.html>

¹² Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 3

- obchodních podmínkách - převážně přímém a nepřímém určení cen, ale i jiných obchodních podmínkách,
- kontrole nebo omezení výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic,
- o tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle zásad poctivého obchodního stylu a obchodních zvyklostí nesouvisí s předmětem smlouvy,
- uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, díky nimž dochází v hospodářské soutěži k znevýhodnění některých soutěžitelů,
- o tom, že účastníci dohody nebudou hospodářsky spolupracovat ani obchodovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, zároveň jim nebudou ani jinak působit újmu (např. skupinový bojkot).

V případě, že je zákaz učiněn jen na část dohody, je neplatná nebo zakázaná pouze tato část. Nejde-li tuto část z nějakého případu at' už z povahy dohody, jejího obsahu, atd. vyloučit, vztahuje se zákaz nebo neplatnost na celou dohodu.¹³

Na některé dohody podle zákona o ochraně hospodářské soutěže se naopak zákaz nevztahuje. Jde o dohody, které¹⁴:

- přispívají ke zlepšení výroby, dále pak k distribuci zboží a k technickému nebo hospodářskému rozvoji a přináší spotřebitelům adekvátní podíl na výhodách z toho plynoucích
- neomezují soutěžitele požadavky, které nejsou nezbytně nutné k dosažení cílů v předchozím bodě
- nedovolují, aby byla hospodářská soutěž vyloučena na podstatné části trhu zboží soutěžiteli, jejichž nákup nebo dodávka zboží je předmětem dohody

---

¹³ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 3

¹⁴ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 3

3.1.3 Zneužívání dominantního postavení

Zneužití výsadního postavení jako takového je podrobena poměrně přísnému dohledu. Zákony evropských států na ochranu hospodářské soutěže obvykle vymezují a hovoří o dominantním postavení společnosti na trhu pouze, pokud jde o společnost s dominantním postavením, která buď nemá soutěžitele a dá se tedy o něm říci, že je monopolem, nebo má vůči soutěžitelům převažující postavení na trhu nebo není vystaven soutěži podstatné. Pro posouzení takového postavení společnosti pak však není rozhodující jen jeho podíl na trhu, ale i jeho finanční pozice, jeho propojení s jinými společnostmi a jeho přístup ke zdrojovým nebo odbytovým trhům. Dále se zkoumá i postavení jiných soutěžících společností, kde je důležité se zaměřit na hledisko jejich faktických i právních možností, pokud jde o jejich přístup na trh. O monopolním postavení lze hovořit tehdy, pokud není podnikatel vůbec vystaven soutěži. Pokud má podnikatel dominantní postavení, pak není vystaven soutěži podstatné. Dle zákona je za podstatnou soutěž a tedy dominantní postavení na trhu považováno vše nad minimální hranici 30% dodávek shodných, porovnatelných nebo vzájemně porovnatelných dodávek zboží za jeden kalendářní rok na relativním trhu. Důležitá je skutečnost, že dominantního nebo monopolního postavení může podnikatel získat sám nebo společně s několika dalšími podnikateli na základě vzájemné dohody. Dle zákona platí, že by společnosti, které nabývají v současné době dominantního postavení, měly tuto skutečnost oznámit příslušnému národnímu úřadu pro hospodářskou soutěž.¹⁵

Nejvíce důležité je však to, aby si firmy samy takového postavení uvědomily a nezneužívaly ho. Neboť zneužití takového postavení na trhu způsobuje újmu jiným podnikatelům, spotřebitelům nebo veřejnosti. Podobně jako český zákon ani obdobné předpisy v zahraničí nedefinují pojem zneužití. Je uveden pouze výčet různých jednání, které lze označit jako nátlak, který nelze ospravedlnit na hospodářsky slabší partnery a tím získání vlastního prospěchu. Za zneužití monopolního nebo dominantního postavení je považováno vynucování nepřiměřených podmínek při uzavírání smluv, diskriminace jednotlivých účastníků, vynucování návazných obchodů a různá jednání spekulativní

---

¹⁵ KNAP, Karel. *Ochrana práv a zájmů podnikatelů v hospodářské soutěži*. Vyd. 1. Ostrava: Montanex, 1993, str. 99-102, ISBN 80-853-0040-0.

povahy, jako například omezení nebo dokonce zastavení výroby nebo odbytu, aby došlo uměle k nedostatku zboží na trhu, což by zapříčinilo zvýšení cen.¹⁶

S dalšími příklady zneužití dominantního postavení na trhu se můžeme setkat v judikatuře Evropského společenství (ES) a v zahraničních právních úpravách. Lze zde najít například zabraňování paralelním obchodům, paralelním dovozům, bojkot nebo odmítnutí dodávky, zejména pokud jde o přerušování dlouhodobého obchodního spojení bez zjevného důvodu, nebo v oblasti cen za účelem zničení konkurenta prodej zboží pod cenou. V rakouském zákonu je například zákaz odvetných opatření spočívajících ve vyloučení podniku, který se brání proti zneužívání dominantního postavení, z dalšího odběru nebo dodávek.¹⁷

3.1.4 Spojování soutěžitelů

Základním nástrojem soutěžní regulace je kontrola spojování soutěžitelů. Slouží k zabránění, aby v důsledku fúzí vznikaly subjekty s dominantním postavením, a tak byla negativně ovlivňována hospodářská soutěž na relevantních trzích. Fúze a akvizice patří mezi soutěžiteli k obvyklým způsobům získání nových zákazníků, odbytných míst a hlavně posílení tržního podílu podniku. Pokud se společnosti chtějí spojit a jejich obraty dosahují zákonem stanovené úrovně, musí spojující se společnosti podat návrh na povolení spojení k soutěžnímu úřadu. Soutěžní úřad (=Úřad pro ochranu hospodářské soutěže) posoudí fúzi z hlediska potenciálních dopadů na hospodářskou soutěž a pokud shledá, že dopady na trh nebudou negativní, sloučení povolí. V opačném případě může Úřad povolení fúze podnitit splněním nápravných opatření, čímž je například odprodej části podniku, nebo fúzi zcela zakáže a bez tohoto povolení nesmí být fúze realizována. Běžná lhůta pro vydání rozhodnutí o povolení spojení soutěžitelů je třicet dní. V případě jednoduššího případu, mohou účastníci požádat o vyřízení ve zjednodušeném řízení, kde vydání rozhodnutí trvá obvykle do dvaceti dní. V případech, kdy má Úřad pro ochranu hospodářské soutěže podezření, že by fúze mohla mít negativní dopad na soutěž, může řízení převést do tzv. druhé fáze, kdy dojde k prodloužení až o další čtyři měsíce.^{18 19}

---

¹⁶ KNAP, Karel. *Ochrana práv a zájmů podnikatelů v hospodářské soutěži*. Vyd. 1. Ostrava: Montanex, 1993, str. 99-102, ISBN 80-853-0040-0.

¹⁷ KNAP, Karel. *Ochrana práv a zájmů podnikatelů v hospodářské soutěži*. Vyd. 1. Ostrava: Montanex, 1993, str. 99-102, ISBN 80-853-0040-0.

¹⁸ Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

¹⁹ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

3.1.5 Dokonalá konkurence

Existuje tehdy, pokud jsou splněny určité podmínky pro její existenci. Mezi podmínky, které jsou charakteristické pro dokonalou konkurenci je dokonalá informovanost prodávajících a kupujících. Tato podmínka však bývá splněna pouze na územně centralizovaných trzích. Příkladem jsou například burzy. Běžně jsou trhy územně rozptýlené – např. benzínové pumpy, autoservisy, restaurace atd., kde kupující nemají k dispozici veškeré informace. Další podmínkou je homogenita výrobku, která spočívá v tom, že výrobky jsou od sebe jen velmi málo nebo nejsou vůbec odlišné a kupující se rozhoduje mezi dodavateli výhradně podle ceny a nebere v úvahu jiné faktory, jako je například pověst firmy nebo kvalita výrobku. Pokud toto není dodrženo, vzniká nedokonalá konkurence, kde je produkt diferenciovaný, což spočívá v tom, že každý dodavatel (výrobce) přichází na trh s odlišnou produkcí, než je produkce konkurentů. Diferenciace produktů nespočívá jen v odlišnostech samotných výrobků, ale může například spočívat i v doprovodných službách.^{20 21}

Třetí podmínkou je velký počet prodávajících v daném odvětví, kdy neexistuje žádný prodávající (firma), který by mohl ovlivnit tržní cenu, natož aby na trhu byl pouze jediný kupující. Předpokládá se, že žádný tržní subjekt nebude mít takové výsadní postavení, aby mohl ovlivnit ve svůj prospěch tržní cenu. Není tedy možné, aby prodávající nebo kupující zasahoval do stanovení ceny.²²

Čtvrtou podmínkou jsou nulové náklady na vstup a výstup z odvětví. Tato podmínka je jednou z hlavních příčin vedoucích ke vzniku nedokonalé konkurence. Bariéry konkurence a nákladové podmínky vedou ke vzniku nedokonalé konkurence v podobě tak zvaných úspor z rozsahu, což spočívá v tom, že při výrobě velkého objemu produkce se náklady dělí mezi větší počet výrobků a tak průměrné náklady s růstem výrobků klesají. Velké firmy tak mohou vyrábět levněji a snížit tak ceny svých výrobků a tím vytlačit slabší konkurenci z daného odvětví.²³

---

²⁰ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

²¹ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, c2011, xxii, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

²² MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

²³ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

Pokud jsou tyto čtyři podmínky splněny, jedná se o dokonalou konkurenci. V případě, že není splněna alespoň jedna podmínka, hovoří se pak o nedokonalé konkurenci.²⁴

3.1.6 Nedokonalá konkurence

Nedokonalou konkurenci lze definovat tak, že jestliže je firma schopná znatelně ovlivnit tržní cenu svých výstupů, pak je firma definována jako „nedokonalý konkurent“. V odvětví existuje nedokonalá konkurence vždy, pokud jednotliví prodávající mají určitou míru kontroly nad cenou statku v daném odvětví a mohou tak ovlivnit cenu na trhu.²⁵

Chování firmy v nedokonalé konkurenci

Z hlediska trhu je možné nedokonalou konkurenci rozdělit na monopol, oligopol a monopolistickou konkurenci:

A) Monopol

Monopol se od dokonalé konkurence odlišuje ve dvou základních rysech. Místo většího počtu prodejců je jen jedna společnost, která zásobuje trh a současně se předpokládá, že monopolní postavení není ohroženo nově přichozími společnostmi, neboť trh je omezen bariérami, které se stávají zdrojem monopolní síly. Monopol tak nečelí skutečné ani potenciální konkurenci. Monopol může ovlivnit výsledek trhu, rovnovážnou cenu a objem zboží na základě rozhodnutí o své vlastní produkci. Zároveň se předpokládá, že monopol nezná individuální poptávkové křivky svých zákazníků, tím se eliminuje možnost cenové diskriminace.²⁶

Regulace monopolu a antitrustové zákonodárství

Výsadní postavení firmy, kdy může stanovovat cenu vyšší, než jsou mezní náklady, znamená ve svých důsledcích ztrátu efektivnosti, která je pro společnosti jako celek nákladem a je logické a racionální, že snahou vlády je jeho snižování. Je značné množství nástrojů, kterými lze činnosti monopolů usměrňovat. Mezi nejdůležitější patří především

---

²⁴ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, c2011, xxii, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

²⁵ SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

²⁶ CAMESASCA, Roger J. Van Den Bergh; Peter D. *European competition law and economics: a comparative perspective*. 2nd ed. Antwerpen [u.a.]: Intersentia, 2001. ISBN 90-509-5161-9.

daně, cenové regulace a státní vlastnictví. Efektivnost těchto nástrojů se však odvíjí od politických a ekonomických systémů v dané zemi.²⁷

Nástroje regulace monopolu

Jak již bylo zmíněno daně a jejich zvyšování snižují zisky monopolů, ale neprojevují se již přímo na množství vyráběného objemu produkce. Centralizované stanovení ceny konkrétních výrobků představují cenové regulace. Tato možnost napravování neefektivnosti nedokonalé konkurence však není většinou ekonomů podporována vzhledem k tomu, že nesprávné stanovení ceny může mít neblahý vliv a může dojít k deformaci vlivu v podobě nedostatku výrobků s regulovanými cenami. Dalším nástrojem je státní vlastnictví, jehož použití je ve větší míře než předchozí nástroje předurčováno širšími okolnostmi, jako je například politický systém, historie, tradice, kultura atd. V dnešní době je však daleko častější snižování nákladů nedokonalé konkurence pomocí ekonomické regulace a antitrustového zákonodárství. Pravidla a zákony, kterými je státem kontrolována a ovlivňována činnost, nazýváme ekonomickou regulací. Oproti cenové regulaci se ekonomická regulace liší tím, že neurčuje konkrétní ceny konkrétních výrobků, ale zejména stanovuje pravidla pro cenovou tvorbu. Antitrustové zákony pak omezují monopolní postavení tím, že zakazují určité konkrétní chování firem, jako jsou například dohody o cenách mezi firmami, jejich spojování atd.²⁸

Přirozený monopol

Monopolní postavení může vzniknout i na základě rozhodnutí vlády zda podpoří, nebo potlačí monopol. Například může umožnit vynálezci využít monopolního postavení prostřednictvím patentu, který platí určitou dobu (např. 20 let). Během této doby může vynálezce jako jediný prodávat své výrobky nebo vynálezy. Na druhou stranu jsou různé regulační orgány, které byly vytvořeny, aby rozhodly, zda monopol rozbít na více menších částí nebo jeho činnost pouze regulovat.²⁹

---

²⁷ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

²⁸ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

²⁹ FLYNN, By Peter Antonioni and Sean Masaki. *Economics for dummies*. 2nd ed. Chichester, England: John Wiley, 2011. ISBN 978-047-0973-257.

Monopson

Monopson je opakem monopolu. Zatímco monopol je trh s jedním výrobcem, tak monopson představuje trh, na němž se nachází jen jediný kupující. Síla monopsonu spočívá tedy v tom, že kupující se schopen ovlivňovat cenu a zakoupit tak zboží za nižší cenu než v podmínkách dokonalé konkurence. Postavení monopsonu zaujímají takové firmy, které jsou výhradními poptávajícími po specifické produkci. Většinou určitých součástí výrobků, které samy nevyrábějí. Příkladem jsou například firmy, které vyrábí automobily a od svých subdodavatelů kupují ventilátory, převodovky, brzdy, skla atd. Konkrétním příkladem je stát, který jako jediný kupuje vojenskou produkci.³⁰

B) Oligopol

Charakteristické pro oligopol je, že existuje několik firem v odvětví, má zpravidla diferencovaný produkt a bariéry vstupu znemožňují příchod nových firem do odvětví.

Nejjednodušší případ oligopolu je, když všichni konkurenti prodávají obdobné produkty. Výrobci se snaží o diferenciaci svých produktů od konkurence, tudíž neustále obměňují své výrobky, zároveň diferenciací zvyšuje užitečnost statku, jelikož kupující preferují rozmanitost před jednotvárností. Oligopol je trh, na kterém působí nejen z krátkodobého, ale i dlouhodobého časového hlediska několik málo firem.³¹

Modely oligopolu

Oligopol s dominantní firmou

Odvětví se skládá z jedné velké dominantní firmy, okolo níž je řada menších konkurentů. V případě, že má firma pod kontrolou 60 až 80 % trhu, má na výběr z řady strategií. Nejvíce zisková bývá strategie, kdy tato dominantní firma přenechá část trhu dokonale konkurenčnímu lemu, a pak se chová monopolisticky na zbývajících 60 až 80 % trhu, který má dokonale pod kontrolou.³²

---

³⁰ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

³¹ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, c2011, xxii, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

³² SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

Smluvní oligopol

Charakteristické pro smluvní oligopol je, že pokud prodává stejné nebo podobné výrobky jen několik firem a ty zjistí, že jejich ceny jsou na přibližně stejné úrovni a vzájemný cenový boj by je jen oslabil, tudíž dojdou k závěru, že by pro ně bylo výhodnější zvyšovat společný zisk zvýšením cen, nebo rozdělením trhu. Uzavřou mezi sebou koluzi neboli tajnou dohodu o stanovení monopolní ceny, nebo tržním podílu jednotlivých zúčastněných firem, případně výrobních kvótách a každá firma se pak bude chovat v rámci dohodnutého vymezení jako monopol.³³

C) Monopolistická konkurence

Třetím důležitým typem nedokonalé konkurence je monopolistická konkurence, která se vyskytuje v případě, že je na trhu mnoho firem, které prodávají obdobné, nikoliv však identické produkty. Monopolistická konkurence se podobá ve třech směrech dokonalé konkurenci a to v tom, že existuje mnoho kupujících i prodávajících, vstup i výstup do odvětví je bez bariér a každá firma v odvětví bere ceny jiných firem jako dané. Rozdíl spočívá v tom, že při dokonalé konkurenci jsou produkty identické a oproti tomu diferencované při monopolistické konkurenci.³⁴

3.2 Hospodářská soutěž v EU

Pravidla hospodářské soutěže Evropské unie se vztahují nejen na jednání soukromoprávních podnikatelských subjektů, ale i na samotné členské státy a na jejich vládní zásahy. Soubor pravidel hospodářské soutěže Evropské unie je uveden ve člancích 101-109 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen "SFEU").³⁵

Smlouva o Evropské unii pojednává o vytvoření systému takovým způsobem, aby nedocházelo na jednotném vnitřním trhu k porušování hospodářské soutěže. Jednotlivá ustanovení hospodářské soutěže se týkají jednotných pravidel pro podniky na trhu, jež zabraňují chování těm podnikům, které narušují hospodářskou soutěž, daňovým ustanovením ve smyslu harmonizace daňových sazeb. Dále pak podpor poskytovaných

---

³³ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

³⁴ SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

³⁵ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

státem, tj. zákazu dotací domácím výrobcům a sblížení právních předpisů v rámci obchodních operací.³⁶

Podpory poskytované státem fyzickým nebo právnickým osobám mohou nejen narušovat hospodářskou soutěž, ale mohou mít dokonce formu skrytého a státem podporovaného dumpingu. Tato forma podpory umožní výrobcům nejen prodat své výrobky s nižšími cenami než konkurence, ale přinese podporovaným společnostem zvýšení tržního podílu nebo udržení se v odvětví i těm firmám, které by jinak silnému tlaku zahraničních konkurentů podlehly.³⁷

Je samozřejmé, že každá vláda hájí zájmy svého státu, tudíž bylo nutné předem definovat jasná pravidla a stanovit tak přípustné a nepřípustné podpory. Státní podpora se může například skládat z peněžní dotace, státní záruky nebo státního vlastnictví, poskytnutí daňové úlevy, slevy na úrocích nebo poskytování výhodnějších podmínek pro podnikání.³⁸

Mezi podpory slučitelné se společným trhem jednotlivých členských zemí a dokonce i regionech patří například podpory sociální povahy. Dále podpory zaměřené k náhradě škod vlivem přírodních pohrom, podpory napomáhající oblastem s mimořádně nízkou životní úrovní nebo vysokou nezaměstnaností anebo podpory napomáhající zachování kulturního dědictví. Ještě před implementací však musí být všechna podpůrná opatření a schémata podpory Evropskou komisí oznámena a schválena. Existuje však bloková výjimka, kdy komise nemusí jmenovitě schvalovat pomoc v zaměstnanosti, zúčtování pomoci při rekvalifikacích a pomoc malým a středním podnikům. Obecné podmínky hospodářské soutěže v Evropské unii se neuplatňují ve zvláštních sektorech, jako jsou veřejné podniky a podniky s výsadními právy. Výklad služeb obecného hospodářského zájmu je v kompetenci jednotlivých členských zemí. Jde především

---

³⁶ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

³⁷ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

³⁸ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Překlad Stanislav Šaroč. Praha: Grada, 2013, 580 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

o služby jako dodávky elektrické energie, poštovní služby, telekomunikace, odstraňování odpadu a přeprava.³⁹

V souvislosti se vznikem vnitřního trhu EU a volným pohybem zboží, kapitálu a služeb vznikla i nutnost vytvoření společných pravidel pro fungování trhu, aby tak byla zajištěna co největší efektivnost a optimální alokace zdrojů. V Evropské unii je veškerá odpovědnost za ochranu hospodářské soutěže svěřena Evropské komisi a jejímu Generálnímu ředitelství pro hospodářskou soutěž. Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž vykonává v první řadě dohled nad hospodářskou soutěží, mimo tohoto poslání prošetřuje i případy porušování pravidel hospodářské soutěže a připravuje návrhy nejen ve všech případech sporů, ale i legislativní návrhy pro Evropskou komisi.⁴⁰

Pravomocná rozhodnutí pak ve všech případech podává Evropská komise, která též může ukládat i peněžité tresty za porušení hospodářské soutěže. Nepřísluší jí však tyto peněžité tresty vymáhat, to je již v kompetenci jednotlivých vlád členských států.⁴¹

Legislativu hospodářské soutěže tedy tvoří⁴²:

- ustanovení Smlouvy o Evropské unii
- judikatura Soudního dvora Evropské unie
- nařízení Evropské komise
- nařízení Rady EU

3.2.1 Nástroje politiky ochrany hospodářské soutěže v EU

Politika ochrany hospodářské soutěže je jednou z nejdůležitějších politik Evropské unie. Zvláště proto, že je velmi důležitá pro podporu integrace společného trhu, na kterém musí subjekty tolerovat daná soutěžní pravidla Evropské unie. Ustanovení, která upravovala ochranu hospodářské soutěže byla již ve smlouvě o Evropském sdružení uhlí a oceli z roku 1951 a i v Římské smlouvě zakládající Evropské hospodářské společenství (1957). Soutěžní pravidla EU se vztahují jak na jednání soukromých právních subjektů, tak

---

³⁹ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁴⁰ ŠREIN, Zdeněk. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Přepřacované vydání, Ústí nad Labem: FSE UJEP, 2008, 298 s. ISBN 978-80-7414-077-8

⁴¹ ŠREIN, Zdeněk. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Přepřacované vydání, Ústí nad Labem: FSE UJEP, 2008, 298 s. ISBN 978-80-7414-077-8

⁴² BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

i na vládní zásahy samotných členských států. Soutěžní pravidla jsou blíže popsána dále v práci v odstavcích pod názvem „Dohody omezující hospodářskou soutěž“, případně přesně ve člancích 101 až 109 v Konsolidovaném znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Evropská soutěžní politika je prosoutěžní a silně nadnárodní. Zde je řešena politika ochrany hospodářské soutěže pomocí nástrojů ochrany hospodářské soutěže.⁴³

Hlavními prvky soutěžní politiky jsou: zákaz dohody mezi společnostmi, které mohou narušovat soutěž na vnitřním trhu, zákaz zneužití dominantního postavení na trhu, regulace poskytování veřejných podpor a jejich monitoring, liberalizace sektorů, které jsou garantovanými monopoly ovládanými státem jako například energetika, telekomunikace a poštovní služby. Posledním zmíněným nástrojem je dozor nad fúze s evropskou dimenzí, které vedou k tržní dominanci.⁴⁴

Orgány Evropské unie mohou v určitých případech postihovat za porušení hospodářské soutěže i firmy, které vůbec na území Evropské unie nepůsobí. Příkladem je: pokud dojde ke zneužití dominantního postavení na světovém trhu, může se proti tomu Evropská unie bránit pouze prostřednictvím obchodních opatření, tj. např. omezení dovozu produkce zahraniční firmy, která se provinila.⁴⁵

Vnitřní trh je založen na tržním principu, proto vyžaduje dokonalé fungování, kterého lze dosáhnout především odstraněním překážek volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob mezi členskými státy Evropské unie, ale též účinnou politikou hospodářské soutěže.⁴⁶

3.2.2 Ochrana hospodářské soutěže v EU

Ochrana hospodářské soutěže je v první řadě zajišťována zákony jednotlivých členských států Evropské unie a jejich pověřenými institucemi. Pokud ale dojde k zasažení zájmů subjektů jiného členského státu, pak se ochrana hospodářské soutěže řídí zákony EU, jejichž platnost je nadřazena zákonům národním. Samozřejmostí je, že se EU zabývá i případy, které se odehrávají v nečlenských zemích EU (tj. třetích zemích) z důvodů, že by se mohly dotknout celé EU. Vyplývá tedy z toho, že Evropská komise a národní úřady

---

⁴³ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁴⁴ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁴⁵ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁴⁶ KUZMIAK, Matúš. *Európska hospodárska súťaž - teoretický rámec a jej zneužívanie vo svetle rozhodovacej praxe*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2010, 79 s. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-808-7255-476.

pro ochranu hospodářské soutěže musí spolu vzájemně spolupracovat, aby byla ochrana hospodářské soutěže co nejvíce efektivní. Velkým pomocníkem zajišťujícím úzkou spolupráci mezi výše zmíněnými institucemi je systém ECN (European Competition Network) – systém úřadů pro ochranu soutěže v Evropě, který pomáhá zejména v uplatňování právních norem na národní úrovni. Dále pomáhá v případech, kdy je nutná rychlá spolupráce, pokud není hned jasné, do čí kompetence daný případ patří. Vzhledem k tomu, že se objevuje stále větší počet případů porušení hospodářské soutěže, které mají nejen vnitrostátní, ale i mezinárodní důsledky, je dnes stále těžší rozhodnout, do čí kompetence daný případ patří.⁴⁷

3.2.3 Orgány hospodářské soutěže v EU

Evropský parlament má 736 poslanců, kteří jsou voleni na pět let. Od ostatních orgánů EU se liší tím, že jako jediný orgán EU má své zástupce voleny přímo občany. Seskupení poslanců v Parlamentu není podle země původu, ale podle politické příslušnosti. Jen o jedné čtvrtině politiky EU rozhoduje Parlament sám, zbylé tři čtvrtiny rozhodnutí vykonává v rámci tzv. „postupu spolurozhodování“ společně s Radou EU. Tomuto legislativnímu procesu však politika hospodářské soutěže nepodléhá. Evropský parlament má dva výbory, které se zabývají hospodářskou soutěží a to výhradně otázkami ochrany spotřebitele a hospodářské soutěže. Prvním výborem je Hospodářský a měnový výbor (ECON), mezi jehož pravomoci spadá měnová a hospodářská politika Evropské unie, dále pak například pravidla hospodářské soutěže a udělování státní podpory podnikům. Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO) je druhým výborem. Ten se stará o hledání a odstraňování možných překážek fungování jednotného trhu EU a podporu a ochranu hospodářských zájmů spotřebitelů.⁴⁸

Rada EU společně Evropským parlamentem schvaluje právní předpisy EU v oblasti ochrany spotřebitele a hospodářské soutěže. Setkání příslušných ministrů zemí EU je

---

⁴⁷ ŠREIN, Zdeněk. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Přepřacované vydání, Ústí nad Labem: FSE UJEP, 2008, 298 s. ISBN 978-80-7414-077-8

⁴⁸ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

nazýváno Radou pro konkurenceschopnost a jsou zde řešeny otázky hospodářské soutěže.⁴⁹

Zasedání vedoucích představitelů členských států, konané zpravidla čtyřikrát do roka - **Evropská rada**, má na starosti nezbytné podněty pro její rozvoj a určuje priority a celkový politický směr EU. Důležitou roli hraje Evropská rada společně s Evropským parlamentem při schvalování kandidáta na místo komisaře pro hospodářskou soutěž. Kandidát je jmenován vládou příslušného členského státu a předsedou Komise.⁵⁰

Evropská komise, která má na starosti realizaci politiky, má v této oblasti širokou pravomoc. Vedle monitoringu, provádí i vyšetřování konkrétních případů porušování hospodářské soutěže, dostává závazků u přijatých aktů a uděluje sankce za porušení. Evropská komise má kompetenci a výhradní pravomoc udělovat výjimky, i blokové.⁵¹

Komisi je umožněno ukládat peněžité tresty za porušování pravidel hospodářské soutěže, není jí však umožněno peněžité tresty již vymáhat. Tato činnost náleží samotným členským zemím.⁵²

Evropská komise tedy zajišťuje správné uplatňování předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže. Patří sem zejména dohled a v případě nutnosti i zablokování:

- dohod narušujících hospodářskou soutěž (především silné kartely)
- zneužívání dominantního postavení na trhu
- státní podpory
- fúzí a akvizic

Od r. 2004 však převzali v rámci modernizačního procesu členské státy EU některé pravomoci Komise. Díky tomu je tak vnitrostátním úřadům pro hospodářskou soutěž a soudům umožněno uplatňovat a prosazovat články 101 a 102 Smlouvy o fungování

---

⁴⁹ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

⁵⁰ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

⁵¹ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez>

⁵² BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

Evropské unie. Ohled na zájmy spotřebitelů se bere při uplatňování všech hledisek politiky hospodářské soutěže.⁵³

Ve všech členských státech Evropské unie spolupracuje Evropská komise a antimonopolní úřady pomocí Evropské sítě pro hospodářskou soutěž (ESHS). Skrz ni si antimonopolní úřady a Evropská komise vzájemně sdělují informace o nových případech a rozhodnutí. Touto cestou mají možnost i výměny důkazů a koordinace vyšetřování, kdy si může Evropská komise od jednotlivých vlád členských zemí vyžádat nezbytné informace k potřebnému šetření nebo požádat o vedení šetření domácí antimonopolní úřad.

Pokud by Evropská komise neplnila své činnosti, může být žalována u Evropského soudního dvora.⁵⁴

U Soudního dvora se může subjekt odvolat i proti rozhodnutí Komise ve věcech pravidel hospodářské soutěže, kde je rozhodnutí Soudního dvora pak konečné.⁵⁵

Evropský soudní dvůr je hlavním soudním orgánem EU. Zajišťuje aplikaci a jednotnou interpretaci práva hospodářské soutěže v EU. Často bez povšimnutí veřejnosti má řada přelomových rozhodnutí vynesných Soudním dvorem dodnes značný dopad na každodenní život lidí v EU. Hlavním přínosem je jejich pomoc na trzích EU při obnově fungování hospodářské soutěže, která zajišťuje výběr kvalitnějších produktů a služeb za nižší ceny. Nejdříve se jednotlivými případy porušení hospodářské soutěže zabývá Tribunál EU, odvolání je pak možné u Soudního dvora. Na Soudní dvůr se mohou, ale někdy i musí obrátit vnitrostátní soudy, aby Dvůr vyjasnil, jak se má evropské právo hospodářské soutěže v konkrétním případě interpretovat.⁵⁶

Účetní dvůr má na starosti kontrolu správného nakládání s prostředky z rozpočtu EU, tj. penězi evropských daňových poplatníků. Mimo jiné má v kompetenci možnost provádět audit pokut, které byly uděleny společností, jež Evropská komise shledala vinnými

---

⁵³ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

⁵⁴ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁵⁵ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁵⁶ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

z jednání odporujícím zásadám hospodářské soutěže. Prostředky, které jsou získané z pokut společností, jsou příjmy do rozpočtu EU.⁵⁷

Centrální bankou pro jednotnou měnu Evropské unie, tj. euro, je **Evropská centrální banka**. Jejím primárním úkolem je udržovat kupní sílu eura a tím i cenovou stabilitu v eurozóně. Euro bylo zavedeno v roce 1999. Počet zemí, které přijaly euro jako svojí měnu, se stále zvyšuje. V současnosti používá euro 18 zemí EU. Všechny otázky hospodářské soutěže týkající se finančního sektoru jsou pravidelně konzultovány s Evropskou centrální bankou.⁵⁸

Sekce zabývající se otázkami spojenými s politikou hospodářské soutěže a s ochranou spotřebitele je v rámci orgánu **Evropského hospodářského a sociálního výboru**.

Jde o orgán, pomocí něhož odbory, sdružení zaměstnavatelů a organizace zastupující občanskou společnost přispívají svými názory na unijní otázky do rozhodovacího procesu.⁵⁹

3.2.4 Zneužití dominantního postavení v EU

Společnosti, které se staly dominantními společnostmi díky svému velkému podílu na trhu, mají ekonomickou sílu, která jim zajišťuje, že mohou jednat bez ohledu na své konkurenty nebo spotřebitele. Evropská komise neřeší, že firmy dosáhnou dominantního postavení, ale řeší a postihují pouze jeho zneužívání při soutěži na vnitřním trhu EU. Komisi je rovněž sledováno i chování podniků ze zemí, které nejsou členy Evropské Unie na evropských trzích. Účastníky ostře sledovaných soudních sporů v souvislosti s jejich monopolním postavením byly i americké firmy jako například IBM nebo Microsoft. Oproti tomu chování mající vliv pouze na národní trh a evropské úřady není v její kompetenci a nepřísluší jí, aby je posuzovali. Za zneužití dominantního postavení je nejčastěji považováno stanovení dominantními firmami nepřiměřeně vysokých cen, nebo naopak velmi podhodnocenými cenami s cílem vytlačit z trhu konkurenci, která není schopná za takto nízké ceny prodávat. Dále je zneužitím diskriminování některých obchodních

---

⁵⁷ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

⁵⁸ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

⁵⁹ Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

partnerů a podbízení upravených obchodních podmínek, které jsou nastaveny především ve prospěch dominantní společnosti.⁶⁰

Kontrola fúzí

Jednou z pravomocí Komise je posuzování spojování velkých společností, které mají dopad na zahraničí. Pokud není vzniknutou společností významně omezena hospodářská soutěž, nebo nedojde k zúžení možnosti výběru pro spotřebitele, tak je takováto fúze Komisí schválena. Rozhodujícím krokem k zahájení šetření jsou údaje o prodeji na evropském trhu. Bude-li se jednat o spojení společností s obratem na celosvětových trzích větším než 5 miliard euro a obratem minimálně dvou zúčastněných společností větším než 250 milionů euro, budou pod správní pravomocí Komise tak zvaný one-shop princip. Pokud společnosti dosahují více než 2/3 svého komunitárního obratu v tom samém členském státě, bude se jednat o výjimku.⁶¹

Kontrola veřejných prostor

Evropské právo považuje až na určité výjimky obecně státní subvence za škodlivé. V zakládající smlouvě jsou rozděleny povolené státní podpory na ty, které jsou slučitelné a na ty, které mohou být považovány za slučitelné s vnitřním trhem. Mezi slučitelné se řadí například sociální dávky nebo pomoc zaměřená na nápravu škod po přírodních katastrofách. Výjimky, které mohou být za určitých okolností slučitelné, zahrnují podporu projektů v evropském zájmu, podporu nerozvinutých regionů nebo například prosazování kultury a zachování národních tradic.⁶²

Liberalizace veřejných služeb

Komise začala na počátku 90. let systematicky a aktivně prosazovat liberalizaci veřejných služeb jako jsou například dodávky vody, plynu, elektřiny, poštovní služby, telekomunikace, doprava. Do té doby do činností veřejných služeb Evropská komise

---

⁶⁰ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁶¹ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁶² Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

nezasahovala. V současnosti má na starosti Komise, aby nebyla zneužívána tržní síla bývalých státních monopolů v jejich prospěch a nebyly tak poškozovány noví účastníci na trhu a aby byly zároveň z finančního hlediska dostupné služby i pro chudší a zdravotně postižené spotřebitele.⁶³

Směrnice o nekalých obchodních praktikách

Pro podporu řádného fungování vnitřního trhu a pro dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele byla přijata úprava nekalých obchodních praktik v evropské směrnici, a to harmonizací národních právních úprav, jež vyplývají z čl. 1 směrnice 2005/29/ES. Směrnice o nekalých obchodních praktikách se zaměřuje na ochranu spotřebitele (regulaci vztahů B2C) a zároveň vzhledem k rozdílnosti evropské úpravy i na ochranu spotřebitele nepřímo, a to ochraňováním ostatních soutěžitelů a hospodářské soutěže všeobecně.⁶⁴

3.2.5 Dohody omezující hospodářskou soutěž

Na jednotném vnitřním trhu může dojít k narušení konkurenčního prostředí prostřednictvím podniků, které zneužívají dominantní postavení nebo tajně jednají ve shodě. Pro státní i soukromé podniky jsou pravidla ustanovena v člancích 81 – 86 Smlouvy.⁶⁵

V souvislosti s platností Evropského práva je zakázáno a od počátku zneplatněny dohody mezi podniky, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy. Pokud se některé společnosti do kartelu zapojí, má Evropská komise pravomoc jim udělit pokutu až do výše 10 % jejich světového obratu. Částka, která je pokutou získána, je pak placena do rozpočtu Evropské unie. Možností zde je, že smluvní strany mohou získat individuální nebo tzv. blokovou výjimku. Zde je podmínkou, že spotřebitelé získají přiměřený podíl na výhodách nebo díky dohodám dojde ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží, případně i podpoře hospodářského nebo technického pokroku. Udělení výjimky je ale nepravděpodobné, pokud po uzavření dohody bude společný tržní podíl podniků činit více jak 40 %.

---

⁶³ Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁶⁴ HAJN, P. *Směrnice o nekalých obchodních praktikách a české právo*. Právní rozhledy, 2007, č. 22, s. 2.

⁶⁵ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

Příklady zakázaných dohod nejčastěji jsou v podobě určování cen, rozdělování trhů nebo zdrojů zásobování, omezování nebo kontrolování výroby, odbytu, investic nebo technického rozvoje, podmiňování uzavření smluv nutností přijmout další plnění, která s předmětem těchto smluv nesouvisejí a uplatňování rozdílných podmínek při transakcích stejné povahy.⁶⁶

Přesněji jsou zakázané dohody uvedeny v Úředním věstníku Evropské unie v Pravidlech hospodářské soutěže platných pro podniky. Zde je uvedeno, že podle smlouvy jsou s vnitřním trhem neslučitelné a proto i zakázané veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly stát za ovlivněním obchodu mezi členskými státy a jejich úmyslem nebo důsledkem je omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu a to zvláště pro ty, které:

- omezují nebo kontrolují výrobu, investice nebo technický rozvoj
- určují prodejní nebo nákupní ceny, ale i jiné obchodní podmínky přímo nebo nepřímo
- podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která s předmětem těchto smluv věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisejí
- rozdělují zdroje zásobování nebo trhy
- znevýhodní některé partnery v hospodářské soutěži tím, že uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy.⁶⁷

Vše co patří mezi výše zmíněné dohody nebo rozhodnutí uvedená v Konsolidovaném znění smlouvy o fungování Evropské unie je dle výše uvedeného neplatné již od počátku. Prohlášené za neúčinné to však může být pro dohody nebo kategorie dohod mezi podniky, jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie a rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků. Vše za podmínek, že přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků nebo k podpoře technického nebo hospodářského pokroku, přičemž spotřebitelům z toho plyne přiměřený podíl na výhodách, které z toho vyplývají a zároveň které neukládají příslušným podnikům omezení nezbytná k dosažení těchto cílů a neumožňující

---

⁶⁶ Euroskop.cz. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

⁶⁷ Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 101*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.⁶⁸

Jednání slučitelné s hospodářskou soutěží se týká konkrétně záležitostí majetkových práv, zejména patentů průmyslových práv, modelů a ochranných známek, standardizace a typizace (např. standardizace součástí), výzkumných a vývojových prací (tj. společný výzkum a vývoj), práva použít určité metody zpracování nebo know-how v průmyslu a dále specializace.⁶⁹

Dále ve smlouvě stojí, že s vnitřním trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud na základě toho může dojít k ovlivnění obchodu mezi členskými státy tak, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části.

Takové zneužívání zejména spočívá:

- v podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisí
- v přímém nebo nepřímém vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek,
- v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži,
- v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů.⁷⁰

Rozhodnutí Soudního dvora stanovuje definici dominantního postavení, kdy je za dominantní postavení považována situace, ve které získá podnik takovou ekonomickou sílu, na základě níž se v podstatné míře může chovat nezávisle na svých odběratelích i konkurentech a odlišně od svých spotřebitelů. Ke zneužití dominantního postavení může dojít na základě této definice v případě nedostatku určitého produktu, což je například v době živelné pohromy, ropné krize atd., kdy jsou spotřebitelé závislí na svých dodavatelích, a to bez ohledu na to, jaký podíl na trhu jednotliví dodavatelé zaujímají. Někdy je zneužívání dominantního postavení doprovázeno i cenovým dumpingem, jež

---

⁶⁸ Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 101.* [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

⁶⁹ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁷⁰ Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 102.* [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

často vede k likvidaci konkurentů. Cenový dumping je možno rozdělit na dva druhy a to na vnitřní cenový dumping v podobě nepřátelských cen nebo vnější cenový dumping, který se vyskytuje v podobě dumpingových cen dováženého zboží.⁷¹

Dle článku 106 v Konsolidovaném znění Smlouvy o fungování Evropské unie, kde jsou uvedena společná pravidla pro hospodářskou soutěž, se mluví o tom, že pokud jde o veřejné podniky a podniky, které mají od členských států přiznaná zvláštní nebo výlučná práva, pak tyto státy nepřijmou ani neoponechají v platnosti opatření odporující pravidlům Smluv, zejména výše uvedeným.⁷²

Podniky, které mají povahu fiskálního monopolu nebo ty, jež jsou pověřené poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu, podléhají též pravidlům obsaženým ve Smlouvách, a to zvláště těm pravidlům hospodářské soutěže za podmínek, že uplatnění těchto pravidel nebrání fakticky nebo právně plnění zvláštních úkolů, kterými byly pověřeny. V takové míře, která by byla v rozporu se zájmem Unie, nesmí být rozvoj obchodu. Potřebné směrnice a rozhodnutí členským státům vydává dle potřeby Komise, která zároveň dohlíží i na plnění tohoto článku.⁷³

Pokud dojde k narušení hospodářské soutěže a zneužití dominantního postavení výše zmíněnými způsoby a je to zjištěno Úřadem, uvede Úřad tuto skutečnost v rozhodnutí a zakáže tímto rozhodnutím takové jednání do budoucna.⁷⁴

3.2.6 Hospodářská politika jednotného vnitřního trhu EU

V rámci vnitřního trhu je volný pohyb založen na následujících principech – nediskriminaci, vzájemném rozpoznání, aproximaci právních řádů členských zemí v rozsahu, který by zabezpečil fungování společného trhu a svobodě pohybu ve smyslu pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu prostřednictvím realizace cílů stanovených již v Římské smlouvě. Pro tuto práci je důležitý princip nediskriminace, jehož příkladem jsou firmy, které nesmí být vylučovány z ekonomických aktivit v důsledku platných národních

---

⁷¹ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁷² Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 106*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

⁷³ Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 106*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

⁷⁴ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 11

zákonů nebo dohod zvýhodňujících jiné konkurenční firmy a diskriminovány v přístupu na trh. Deregulační procesy v jednotlivých procesech souvisí též s tímto principem.⁷⁵

3.3 Politika hospodářské soutěže a její důležitost pro spotřebitele

Aby bylo zajištěno, že si podniky a společnosti budou konkurovat spravedlivým způsobem, je nutné, aby byla uplatňována určitá pravidla, o což se stará politika hospodářské soutěže. Spravedlivá konkurence na trhu podporuje podnikatelského ducha a efektivitu, díky čemuž mají spotřebitelé větší výběr, zboží je kvalitnější a levnější. Hlavní pozitiva tedy jsou nízké ceny, vyšší kvalita, větší výběr, inovace a větší konkurenceschopnost na celosvětových trzích.⁷⁶

Nabízí-li podnik nižší cenu, je to pro podnik nejsnadnější cesta jak získat na trhu velký podíl. V konkurenčním prostředí dochází následkem toho k tlaku, který zapříčiňuje snižování cen. Prospěch z toho neplyne jen pro spotřebitele, ale na základě toho, že si více lidí může dovolit kupovat určité výrobky, je podporována i výroba daného podniku a roste i ekonomika jako celek. Navíc konkurence uvnitř EU pomáhá tomu, aby evropské firmy lépe obstály i v konkurenci mimo Evropskou unii a aby si udržely postavení na celosvětových trzích.⁷⁷

S vyšší kvalitou souvisí, že konkurenční boj tlačí podniky k tomu, aby své výrobky a služby vytvářely v co nejvyšší kvalitě. Kvalita, která se projeví například v tom, že výrobky déle vydrží, nebo lépe fungují, nebo je poskytován zákazníkům lepší poprodejní servis a technická podpora, nebo se jen se zákazníky jedná vstřícněji, přináší společnostem mnohem více zákazníků a opět zvyšuje jejich podíl na trhu. Pro podniky v konkurenčním prostředí je důležité i to, aby přicházely na trh s výrobky, kterými se nějakým způsobem odlišují od konkurence. Na základě toho vzniká na trhu v daných výrobcích a službách větší výběr a spotřebitelé si lépe mohou vybrat takový produkt, který jim samotným přináší největší užitek, a to například pro ně přijatelným poměrem mezi cenou a kvalitou. S kvalitou výrobků a služeb je spjatá i inovace. Chtějí-li firmy

---

⁷⁵ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁷⁶ Evropská komise. *Hospodářská soutěž. V zájmu spotřebitele*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/why_cs.html

⁷⁷ Evropská komise. *Hospodářská soutěž. V zájmu spotřebitele*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/why_cs.html

poskytovat větší výběr kvalitnějších produktů, musejí přijít s něčím novým. Inovace se může projevit novým designem, novým typem výrobku, novými službami, metodami výroby atd.⁷⁸

3.4 Politika vůči velkým firmám

Při porovnávání ocenění předností a slabostí trhu, zapříčiněných nedokonalou konkurencí poukazují experti na tři důležité závěry pro hospodářskou politiku. Prvním závěrem je respektování úspor z rozsahu, kdy mnoho technologií vykazuje významné úspory z rozsahu nebo ze sortimentu. Velké firmy vyrábějící pro převážnou část celého trhu jsou vyžadovány díky své efektivnosti v těchto odvětvích. Proto je zde nejlepší politikou dovolit velkým firmám konkurenci a udržovat, pokud to bude možné, na nízké úrovni regulační nebo obchodní překážky. Dalším závěrem je omezování nekalé kooperace firem, kdy se firmy mohou ocitnout v pokušení při zvyšování cen nebo při rozdělování trhu nekale kooperovat. Firmy s významným podílem na trhu se rovněž mohou angažovat ve vylučovacích nebo loupeživých praktikách. Proti těmto nekalým kooperativním postupům neexistuje žádná seriózní ekonomická obrana. Dnes většina vlád odsuzuje protikonkurenční praktiky. Protikonkurenční kooperativní praktiky, jimž je potřeba zabránit, jsou předmětem protimonopolní politiky. Třetím závěrem je udržování co nejmenších překážek, kde je snahou, aby překážky konkurenci byly minimální. Když se firmy a trhy obrní před skutečným nebo potenciálním soupeřením, velmi to zpomalí tempo inovací. V souvislosti s tím, že „clo je matkou trustů“ se budou konkurenti snažit dostat ceny dolů a zároveň kvalitu nahoru, a tím se zvýší tempo zavádění lepších produktů.⁷⁹

3.5 Konkrétní případy z oblasti hospodářské soutěže v EU

Oblast letecké dopravy

Nízkonákladová letecká společnost Ryanair v r. 2006 měla v úmyslu převzít irskou národní leteckou společnost Aer Lingus. Oznámení o převzetí bylo oznámeno Komisi, která

---

⁷⁸ Evropská komise. *Hospodářská soutěž. V zájmu spotřebitele*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/why_cs.html

⁷⁹ SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

prozkoumala potenciální dopad tohoto převzetí na hospodářskou soutěž a spotřebitele, a to zejména na 14 milionů cestujících, kteří létají každoročně do Irska a z Irska. Na základě toho vyvodila, že se sdružením těchto dvou leteckých společností by vznikla společnost s dominantním postavením nebo monopolem na trhu ve formě 35 linek do Irska a z něj a cestující by tak neměli možnost volby dopravce a pravděpodobně by došlo i k nárůstu cen. Komise proto navrhla společnosti Ryanair, aby navrhla řešení v zájmu obnovení konkurenceschopnosti na těchto linkách. Odpověď společnosti však byla nedostatečná a tudíž komise převzetí společnosti Aer Lingus společností Ryanair zamítla.⁸⁰

Letecký kartel v nákladní dopravě

V období let 1991-2006 byl vytvořen kartel pro koordinaci cen v letecké nákladní dopravě několika známými leteckými společnostmi. Společnosti spoluutvářely své jednání v oblasti palivových a bezpečnostních příplatků a to jak na bilaterální, tak i na multilaterální úrovni. V roce 2010 byla jedenácti leteckým dopravcům za jejich jednání uvalena EU pokuta ve výši 799 milionů eur. Jedna společnost, která nahlásila, že šlo o kartel a zároveň poskytla potřebné informace, byla v plném rozsahu pokuty zproštěna. Ostatní společnosti dostaly pokutu nižší na základě jejich spolupráce s vyšetřovateli.⁸¹

Šetření v bankovním sektoru

V sektoru drobného bankovníctví v EU podnikla v letech 2006 a 2007 Komise šetření, kde byla zjištěna řada problémů z pohledu řádného fungování hospodářské soutěže. Problémy se týkaly platebních karet, platebních systémů a produktů drobného bankovníctví. U zkoumaných bank bylo zjištěno pochybení v tom, že bránily vstupu nových subjektů na trh, nepřenášely na zákazníky snížení poplatků, účtovaly v různých zemích různé poplatky a kladly překážky v případě, že zákazník chtěl změnit banku. Komise použila k nápravě těchto pochybení několik metod a to takové, že byly zavedeny jednotné oblasti pro platby v eurech, bylo podniknuto soudní řízení proti společnostem Visa a MasterCard,

---

⁸⁰ Evropská komise. *Hospodářská soutěž. Jak politiku hospodářské soutěže uplatňuje Komise?* [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/how/index_cs.html

⁸¹ Evropská komise. *Hospodářská soutěž. Jak politiku hospodářské soutěže uplatňuje Komise?* [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/how/index_cs.html

kteře musely razantně snížit mezibankovní poplatky, dále zavedla Komise na základě šetření dobrovolnou samoregulaci.⁸²

Kauza Tetra Pak

Největším případem zneužití dominantního postavení z hlediska výše pokuty udělené jedné firmě je švýcarská společnost Tetra Pak.⁸³

Dne 24. července 1991 byla společnost Tetra Pak obviněna na základě rozhodnutí Evropské komise z porušení úmluvy Evropské ekonomické komise (EEC). Komise rozhodla, že společnost má dominantní postavení na trhu s obalovou technikou tj. sterilními baleními tekutin. Využitím monopolního postavení na trhu se sterilní obalovou technikou a plnicí technikou a zároveň vedoucí postavení na trhu s nesterilní obalovou technikou a plnicí technikou. Což společnosti Tetra Pak umožnilo aplikovat diskriminační cenovou politiku za obalovou techniku i přístroje. Monopolu též dosáhl díky tomu, že obalová technika (karton) Tetra Pak byla kompatibilní pouze s přístroji Tetra Pak. Tudíž společnosti, které chtěly používat obaly Tetra Pak byly nuceny si pořídit jejich stroje a tím mohl Tetra Pak efektivně zablokovat veškerou konkurenci. Segmentace evropského trhu jim dále umožnila uplatňovat politiku cenové diskriminace mezi jednotlivými členskými státy v rozsahu 50 – 100 % pro obaly a 300 – 400 % pro přístroje.⁸⁴

Například v Itálii prodávala společnost Tetra Pak balení o 34 % levněji, než byly výrobní náklady balení, aby tak společnost docílila odstranění svého italského konkurenta z trhu. Vyrovnání ztráty bylo pak kompenzováno zisky z prodeje kartonů na evropském trhu.⁸⁵

Komise udělila na základě všech porušení pokutu 75 milionů euro. Což se vyšplhalo včetně úroků na 100 milionů euro. Tato pokuta byla do té doby nejvyšší za porušení pravidel konkurence a společnost Tetra Pak jí v roce 1994 zaplatila.⁸⁶

---

⁸² Evropská komise. *Hospodářská soutěž. Jak politiku hospodářské soutěže uplatňuje Komise?* [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/how/index_cs.html

⁸³ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁸⁴ *Abuse of dominance and monopolisation*. Report number OCDE/GD(96)131. Paris: Organisation for economic co-operation and development, 1996.

⁸⁵ BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

⁸⁶ *Abuse of dominance and monopolisation*. Report number OCDE/GD(96)131. Paris: Organisation for economic co-operation and development, 1996.

3.6 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

3.6.1 Historie ÚOHS

Dle zákona č.173/1991 Sb. ze dne 26. dubna 1991 České národní rady o zřízení Českého úřadu pro hospodářskou soutěž zahájil tedy 1. července 1991 svoji činnost. Aby byla zajištěna nezávislost rozhodování, nestlala se tak sídlem Úřadu Praha, která je centrem všech orgánů státní správy, ale druhé největší město České republiky Brno.⁸⁷

Prvním předsedou Úřadu a později i ministrem se stal Stanislav Bělehrádek.⁸⁸

Na první změnu nebylo nutné dlouho čekat a již v roce 1992 byl tento úřad nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž z důvodů tehdy probíhající ekonomické transformace a ještě primárněji z úlohy, kterou plnilo Ministerstvo v privatizačním procesu. V listopadu 1996 začal Úřad fungovat pod názvem Úřad pro ochranu hospodářské soutěže se sídlem v Brně, přičemž svojí činností navázal na činnost dřívějšího ministerstva. Zákon č. 273/1996 Sb., ve znění zákona č. 187/1999 Sb. vymežil působnost Úřadu. Primárním úkolem ÚOHS se stalo vytváření podmínek pro podporu a ochranu hospodářské soutěže a vykonávání dohledu při zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory.⁸⁹

Novým předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se stává v roce 1999 jeho dosavadní místopředseda Josef Bednář, který Úřad vedl do začátku roku 2005, kdy mu skončilo šestileté funkční období.⁹⁰

V letech 2000-2004 rozhodoval Úřad ve výše zmíněné oblasti veřejné podpory o slučitelnosti poskytování veřejné podpory s právem ES, která však od 1. května 2004 plně přešla na Evropskou komisi.⁹¹

V roce 2005 byl jmenován novým předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Martin Pecina. Do této funkce jej slavnostně uvedl prezident republiky Václav Klaus.⁹²

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže byl roku 2006 spoluorganizátorem velké mezinárodní konference k 15. výročí aplikace soutěžního práva v naší zemi a zároveň

---

⁸⁷ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

⁸⁸ *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 111. ISBN 978-802-5422-427.

⁸⁹ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

⁹⁰ *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 111. ISBN 978-802-5422-427.

⁹¹ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

⁹² *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 112. ISBN 978-802-5422-427.

vzniku ÚOHS. Konference se aktivně účastnila nejen řada českých předních odborníků na soutěžní právo, ale vystoupili i odborníci z Evropy a ze zámorí. Mezi nimi byl i tehdejší předseda německého kartelového úřadu Ulf Böge, jenž byl v té době i předsedou mezinárodní sítě soutěžních úřadů ICN.⁹³

Úřad je tedy nadále monitorovacím, konzultačním a poradenským orgánem a od února 2010 vykonává též roli orgánu dohledu nad dodržováním zákona o významné tržní síle a jejím zneužití.⁹⁴

První zmínka o soutěžním právu

O kartelovém právu v českých zemích lze najít první zmínku již v § 4 rakouského koaličního zákona č. 43 z roku 1870. Podle něj neměly úmluvy živnostníků uzavřené s cílem zvýšit ceny zboží v neprospěch zákazníků právní účinnost. K první systematické úpravě práva proti omezování soutěže v roce 1933 došlo po vzniku Československé republiky na základě zákona č. 141/1933 Sb., o kartelech a soukromých monopolech.⁹⁵

3.6.2 Vedení Úřadu

Vedení Úřadu se skládá z předsedy a místopředsedů. Předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je od 9. července 2009 Ing. Petr Rafaj, který má s Úřadem jasný cíl: *“Cílem Úřadu je zajistit férové a rovné podmínky na trhu pro všechny soutěžitele. Takové tržní prostředí bude prospěšné jak pro rozvoj české ekonomiky, tak pro spotřebitele. Podobně žádoucí je i vytvoření transparentních podmínek pro uchazeče o veřejné zakázky, aby bylo zajištěno efektivní vynakládání veřejných prostředků.”*⁹⁶ Dříve než se stal předsedou Úřadu, byl členem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, v němž působil mimo jiné v rozpočtovém výboru. Zároveň byl i předkladatelem zákona o zneužití významné tržní síly.

Prvním místopředsedou je JUDR. Hynek Brom. V listopadu 2009 nastoupil na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže jako ředitel Sekce veřejné podpory a správy úřadu a o měsíc

---

⁹³ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 112. ISBN 978-802-5422-427.

⁹⁴ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

⁹⁵ ÚOHS. *Vývoj soutěžního práva*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>

⁹⁶ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>

později, tedy v prosinci 2009 byl jmenován I. místopředsedou stojícím v čele Sekce veřejné regulace a správy úřadu. Jeho slova o Úřadu jsou: „*Úřad pro ochranu hospodářské soutěže mimo svou kontrolní a represivní roli plní také úlohu konzultační a poradenskou. Proto je jeho cílem ve všech oblastech působnosti takovou pozici budovat. Toto se úspěšně daří i v oblastech veřejné podpory a významné tržní síly. Cílem je, aby tyto aktivity vedly k vyššímu povědomí široké veřejnosti o problematice spojené s činností Úřadu. Současně však musejí působit jako prevence proti jednáním, jež jsou v rozporu s platnou právní úpravou.*“⁹⁷

Místopředsedkyní Úřadu je JUDR. Eva Kubišová, která na Úřadě usiluje o zajištění efektivní soutěže mezi dodavateli a striktním dodržováním zákona o veřejných zakázkách řízením Sekce veřejných zakázek ÚOHS. Na Úřadě působí již od roku 1995 a před jmenováním místopředsedkyní Úřadu prošla řadou funkcí – předsedkyně rozkladových komisí či ředitelka odboru druhostupňového rozhodování.⁹⁸

JUDR. Michal Petr, Ph.D., je též místopředsedou Úřadu. Na Úřad nastoupil roku 2003 a než byl jmenován místopředsedou Úřadu, působil zde jako ředitel Sekce ekonomie, legislativy a mezinárodních záležitostí a předseda rozkladové komise pro oblast hospodářské soutěže.⁹⁹

3.6.3 Současnost ÚOHS

V současné době je ochrana hospodářské soutěže v České republice institucionálně a od r. 1996 neměně, zajišťována Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) se sídlem v Brně. Je ústředním orgánem státní správy zcela nezávislý na své rozhodovací činnosti. V čele Úřadu stojí předseda, který je jmenován prezidentem republiky na návrh vlády. Do této funkce je jmenován na 6 let a opětovně může být zvolen pouze jednou, tudíž může zastávat tuto funkci maximálně dvě funkční období. Podmínkou přijetí do funkce je i skutečnost, že kandidát nesmí být členem žádné politické strany ani politického hnutí. Nyní je úřadujícím předsedou ÚOHS od 9. července 2009 Ing. Petr Rafaj.¹⁰⁰

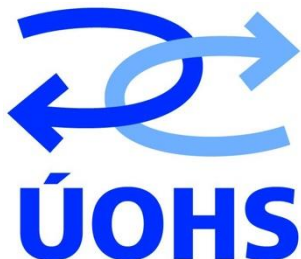
⁹⁷ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>

⁹⁸ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>

⁹⁹ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>

¹⁰⁰ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

Obrázek č. 1: Logo ÚOHS

Zdroj: ÚOHS, 2014

3.6.4 Organizační struktura ÚOHS

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je v současné době členěn z organizačního hlediska celkem na 5 sekcí. Sekci veřejné regulace a správu Úřadu řídí první místopředseda Hynek Brom. Místopředseda Michal Petr je v čele Sekce hospodářské soutěže. Sekci veřejných zakázek má na starosti místopředsedkyně Eva Kubišová. Sekce předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je vedena ředitelem Petrem Gajduškem. V září 2013 vznikla navíc Sekce druhostupňového rozhodování, kterou vede ředitel Michael Mikulík. V průběhu roku 2012 byl výrazně navýšen i počet zaměstnanců, který v současnosti činí více než 200 pracovníků, převážně právníků a ekonomů, z důvodů snahy vlády o maximální transparentnost při zadávání veřejných zakázek. Zajištění transparentnosti je velkou prioritou rozhodovací činnosti ÚOHS. Za krok vpřed se dá považovat i zveřejňování všech pravomocných rozhodnutí na internetových stránkách a ve Sbírkách rozhodnutí.¹⁰¹

Chronologický seznam místopředsedů Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Funkce místopředsedy od 1. ledna 2007, předtím se jednalo o funkci náměstka.

2009 – dosud   JUDr. Hynek Brom – I. místopředseda

2011 – dosud   JUDr. Eva Kubišová

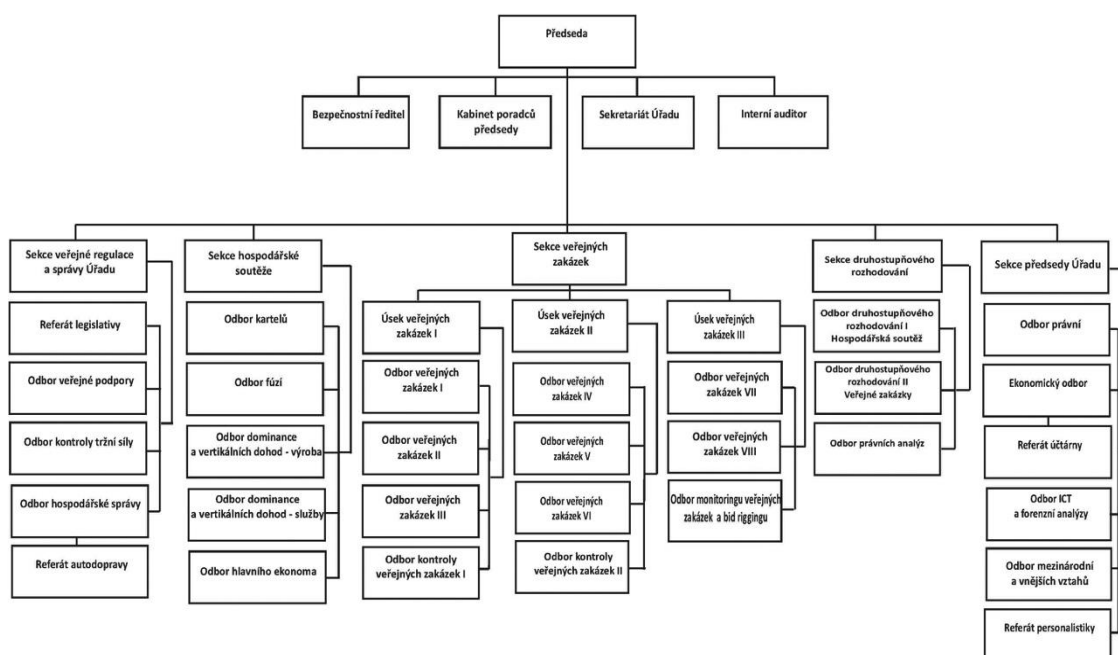
2011 – dosud   JUDr. Michal Petr, Ph. D.¹⁰²

---

¹⁰¹ ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

¹⁰² Wikipedia. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%A9%C5%99ad_pro_ochranu_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A9_sout%C4%9B%C5%BE

Obrázek č. 2: Organizační struktura ÚOHS

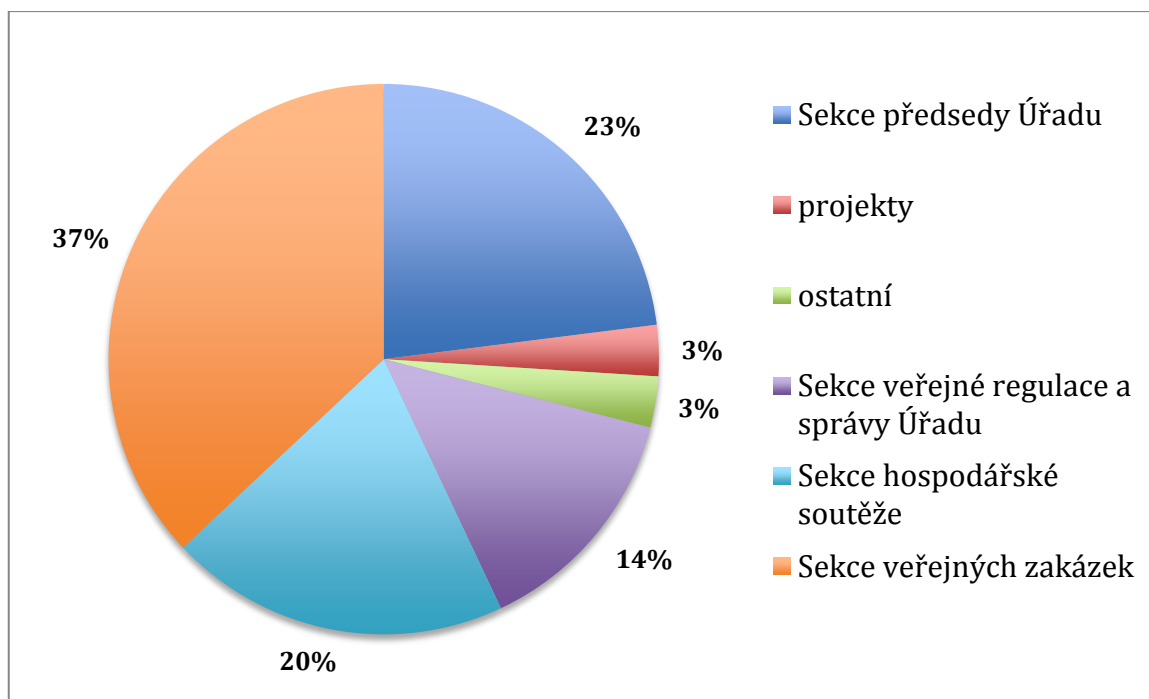
Zdroj: ÚOHS, 2014

Chronologický seznam předsedů Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

1991 – 1998	Stanislav Bělehrádek (1992 – 1996 ministrem)
4. 7. - 1. 11. 1996	Václav Klaus (jako předseda vlády byl pověřen řízením ministerstva pro hospodářskou soutěž; změna ministerstva v úřad)
1998 – 2005	Josef Bednář
2005 – 2009	Martin Pecina
2009 – dosud	Petr Rafaj ¹⁰³

¹⁰³ Wikipedia. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9A%C5%99ad_pro_ochranu_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A9_sout%C4%B5%BE

Graf 1: Rozdělení zaměstnanců dle sekcí

Zdroj: Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013, vlastní zpracování

3.6.5 Činnost Úřadu

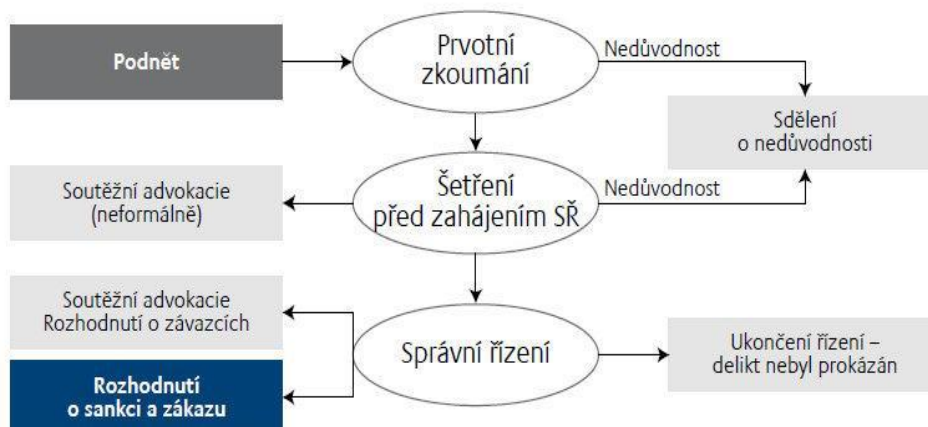
Primární činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je zajistit takové fungování trhů, jež bude v souladu s pravidly hospodářské soutěže a bude pro spotřebitele prospěšné. Tohoto cíle Úřad dosahuje tím, že zasahuje proti praktikám, které narušují hospodářskou soutěž, jež jsou například kartelové dohody nebo zneužití dominantního postavení. Dále vedením soutěžitelů k tomu, aby se chovali v souladu s principy soutěžního práva, a současně dává podnikatelům možnost, aby oni sami mohli napravit své nezákonné jednání, které nemělo dosud závažné dopady na trh.¹⁰⁴

Řada oprávněných podání byla řešena pomocí závazků před zahájením správního řízení nebo v jeho průběhu na základě pravidel, jež byla Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže vydána na jaře roku 2008, aby byla zajištěna jednotnost a transparentnost postupu. Jednalo se o Oznámení o alternativním řešení soutěžních problémů, viz obrázek č. 3.¹⁰⁵

¹⁰⁴ ÚOHS. *O Úřadu. Poslání a kompetence*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu.html>

¹⁰⁵ Výroční zpráva 2008 ÚOHS, 2009

Obrázek č. 3: Schéma šetření případů ÚOHS

Zdroj: Výroční zpráva 2008 ÚOHS, 2009

Mezi poslání Úřadu patří i dohled na zadávání veřejných zakázek a koncesí, jež zajišťuje při vynakládání veřejných prostředků větší transparentnost a to tak, že přezkoumá úkony zadavatelů veřejných zakázek, podílí se na tvorbě legislativy týkající se veřejných zakázek a koncesí a provádí kontroly u zadavatelů. Důležité je i dohlížení na prodej zemědělských a potravinářských výrobků a jeho zneužití podle zákona o významné tržní síle, v jehož rámci usiluje mimo jiné i o nastolení korektních vztahů mezi obchodními řetězci a jejich dodavateli a o odstranění nejkřiklavějších problémů jako např. nesplácení faktur v zákonné lhůtě 30 dní.¹⁰⁶

V neposlední řadě Úřad monitoruje a poskytuje poradenství v otázkách veřejné podpory v ČR, aby bylo zajištěno jeho poskytování v souladu s platnými pravidly Evropských společenství. Tyto činnosti obnáší koordinaci a sledování poskytování veřejné podpory, poskytování poradenství zejména poskytovatelům veřejné podpory a spolupráci s poskytovateli na notifikacích národních opatření veřejné podpory a jejich předkládání Evropské komisi k posouzení.¹⁰⁷

Činnost Úřadu je rozdělena do následujících odborů, jež zasahují proti určitým druhům praktik omezujících hospodářskou soutěž.

¹⁰⁶ ÚOHS. *O Úřadu. Poslání a kompetence*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu.html>

¹⁰⁷ ÚOHS. *O Úřadu. Poslání a kompetence*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu.html>

Mezi tyto odbory patří:

Odbor fúzí

Odbor fúzí kontroluje dodržování závazků a podmínek stanovených v rozhodnutích Úřadu. Odbor posuzuje a současně i kontroluje soutěžitele, zda mezi nimi nevzniká spojení před podáním návrhu na povolení vzniku tohoto spojení. Zároveň hlídá, zda nevzniklo spojení před rozhodnutím o nabytí právní moci, které by toto spojení povolilo. Úřad však výjimečně může udělit výjimku a povolit předčasný vznik spojení soutěžitelů. Posuzuje nejen vznik, ale i dopady na hospodářskou soutěž. S tím souvisí i případná potřeba určitých oprávnění k posuzování dopadů spojení soutěžitelů na hospodářskou soutěž v souladu s Nařízením Rady ES č. 139/2004 o kontrole spojování společností mezi ÚOHS a Evropskou komisí. V této spojitosti se Úřad podílí na poradních výborech pro fúze, které svolává Evropská komise ve významných případech spojení soutěžitelů. Případní spojující se soutěžitelé mohou využít přednotifikačních konzultací zaměřujících se na podávání návrhů na povolení spojení, které vede odbor fúzí pro možné spojující se soutěžitele a pro jejich lepší orientaci ve věci jejich povinnosti sdělit písemnou formou Úřadu skutečnost transakcí mezi nimi.¹⁰⁸

Odbor kartelů

Odbor kartelů vykonává výhradně činnost, při níž odhaluje dohody uzavírané mezi společnými konkurenty na trhu (známé jako kartelové dohody), a to jak podle čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie, tak z hlediska ZOHS. Ve své práci využívá Úřad program Leniency. Účastníci utajovaných kartelových dohod, kteří se rozhodnou spolupracovat při vyšetřování s Úřadem, můžou mít tak díky programu stanoven nižší režim při ukládání pokut spojených s kartelovými dohodami. Stejně jako odbor dominance a vertikálních dohod, tak i odbor kartelů zpracovává koncepční materiály, připomínky k legislativním účelům a zabývá se činnostmi vztahujícími se k mezinárodní spolupráci a kontrole plnění povinností plynoucích soutěžitelům z rozhodnutí Úřadu.¹⁰⁹

Absolutní prioritou Úřadu je v posledních letech tzv. bid rigging. Bid rigging je typ kartelových dohod, které uzavírají mezi sebou uchazeči o veřejné zakázky s cílem ovlivnit výsledek zadání. Bid riggingové dohody většinou prodražují veřejnou zakázku o 10 % až

---

¹⁰⁸ ÚOHS. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez.html>

¹⁰⁹ ÚOHS. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez.html>

50 %. Pokud se soutěže zúčastní další uchazeč, který není smluvní konkurent, dochází ke zlevnění výsledného plnění až o 5%. Každoročně jsou do veřejných zakázek investovány desítky % HDP České republiky (=stovky miliard Kč), jsou proto důsledky těchto dohod velmi devastující.¹¹⁰

Odbor hlavního ekonoma

Odbor hlavního ekonoma pomáhá ostatním odborům ÚOHS při prošetřování nejnáročnějších případů, kdy dochází ke zneužívání dominantního postavení, kartelových a jiných zakázaných dohod a fúzí. Dále poskytuje nezávislá ekonomická stanoviska ohledně šetřených případů. Provádí ekonomicko/ekonometrické analýzy v nejdůležitějších případech Úřadu a v otázkách týkajících se analytického přístupu k šetření. Identifikuje vhodné ekonomické metody nebo testy a interpretuje požadovaná data a analytické zpracování dat. Do činnosti tohoto odboru můžeme zařadit i přípravu prezentací a metodických materiálů, mezinárodní spolupráci při řešení konkrétních případů a přenos odborných sdělení Úřadu na odbornou i širší veřejnost.¹¹¹

Odbor dominance a vertikálních dohod

Odbor dominance a vertikálních dohod má na starosti činnost a rozhodování o dohodách, ve kterých je narušována hospodářská soutěž a zneužívá se dominantního postavení. Výňatky z dohod narušujících soutěž jsou horizontální dohody, pokud jsou již předmětem šetření Odboru kartelů. Zneužívání dominantního postavení v prvním stupni řízení je řešeno dle ZOHS nebo podle č. 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie. Mezi základní obory, kterými se tento odbor ve věcech řešení soutěžních problémů zabývá, je energetika, zahrnující výrobu nebo dodávku elektřiny, plynu a tepla. Oblast energetiky podléhá soustavnému monitoringu, který je, co se významu týče, důležitý jak pro soutěžitele, tak i pro spotřebitele. Neméně důležité oblasti jsou z hlediska šetření a vedení správních řízení především trh týkající se zemědělství a potravin, spotřebního zboží, zdravotnictví nebo farmacie a vody – dodávky, odvádění, včetně odpadních vod. Dále též bankovníctví a pojišťovnictví, doprava, pohonné hmoty, motorová vozidla, telekomunikace a média, poštovní služby, tisk a vydavatelství. Odbory se v rámci svých

---

¹¹⁰ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

¹¹¹ ÚOHS. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez.html>

činností podílí i na zpracování koncepčních materiálů nebo připomínek k legislativním návrhům. Podstatná je i jejich činnost v rámci mezinárodní spolupráce, jakož i efektivní spolupráce s odvětvovými regulátory jako jsou Český telekomunikační úřad (ČTÚ) a Energetický regulační úřad (ERÚ).¹¹²

3.7 Hospodářská soutěž a česká ekonomika

Naprostým základem celé tržní ekonomiky je soutěž mezi jednotlivými podniky a podnikateli a to až tak zásadní, že se objevila mezi základními pilíři, na kterých stojí Evropská unie. Přesvědčivý důkaz je i ten, že za dob budování socialistické společnosti, kdy jela výroba na plné obrátky, byla téměř nulová nezaměstnanost a lidé měli alespoň na začátku budování socialismu snahu pomoci dobré věci. Už tehdy to jaksi bez hospodářské soutěže nešlo, ekonomika se postupně propadala. Za neúspěchy a propad však nemohli lidé, sebešikovnější úředník by nedokázal vytvořit ceny tak účinně, jako to dokáže volný trh. Základem fungování každé úspěšné země je tudíž co nejméně svázaná a zdravá hospodářská soutěž. Existuje však hned několik možných rizik jak těch našich vlastních, tak těch mířících k nám z Bruselu v podobě všemožných regulací, které ji ohrožují. Musím souhlasit s panem Martinem Pecinou, bývalým předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a jeho větami: „*Všem je asi jasné, že stanovit regulované ceny za připojení vlastníkově elektrického vedení je jediná cesta, jak zabránit naprosté svévoli. Na druhou stranu snahy o diktování nákupních cen pro silné mezinárodní sítě supermarketů jsou zcela scestné.*“¹¹³

Podle něj, budeme-li uvažovat o dalších regulacích, měli bychom se dívat do ciziny, kde pokaždé najdeme někoho, kdo už podobnou zkušenost má a neměli bychom se tudíž snažit zavádět třetí „české“ cesty. Dle pana Peciny bychom tedy měli navázat na soutěžní kulturu tradičních tržních ekonomik a pokud možno, podívat se jak to dělají i za oceánem. Myslí si, že Spojené státy americké nám mohou být ve spoustě věcí v souvislosti s hospodářskou soutěží a její ochranou velmi pozitivním příkladem.¹¹⁴

---

¹¹² ÚOHS. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez.html>

¹¹³ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 7-8. ISBN 978-802-5422-427.

¹¹⁴ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 7-8. ISBN 978-802-5422-427.

Druhým velmi závažným rizikem, se kterým se musí hospodářská soutěž po celém světě potýkat, je porušování hospodářské soutěže ze strany soutěžitelů. Což je též hlavním důvodem, proč už se více jak sto let zřizují soutěžní úřady. Po celém světě je primárním úkolem těchto úřadů, aby zabraňovaly tomu, aby se konkurenti mezi sebou mohli domlouvat a uzavírat mezi sebou tzv. kartelové dohody, jež vždy nejvíce poškodí zákazníka. Tržní síly by totiž měly působit v jeho prospěch. V dalších úkolech už se jednotlivé úřady liší dle svých kulturních a civilizačních zvyklostí dané země. Příkladem je nutnost dbát na kontrolu chování bývalých státních monopolů v Evropě, oproti tomu v Americe je kladen důraz na soukromoprávní uplatňování soutěžního práva např. ve formě náhrad způsobených škod. V ČR došlo v oblasti hospodářské soutěže ke spojení tří významných kompetencí pod jeden úřad. Díky tomu patří Český soutěžní úřad se svojí širokou působností mezi ty větší. Mimo standartní činnosti, které jsou ochrana před dominantními soutěžiteli, kontrola spojování soutěžitelů a vyhledávání a zákaz kartelových dohod, má na starosti i pravomoci v oblasti zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory.¹¹⁵

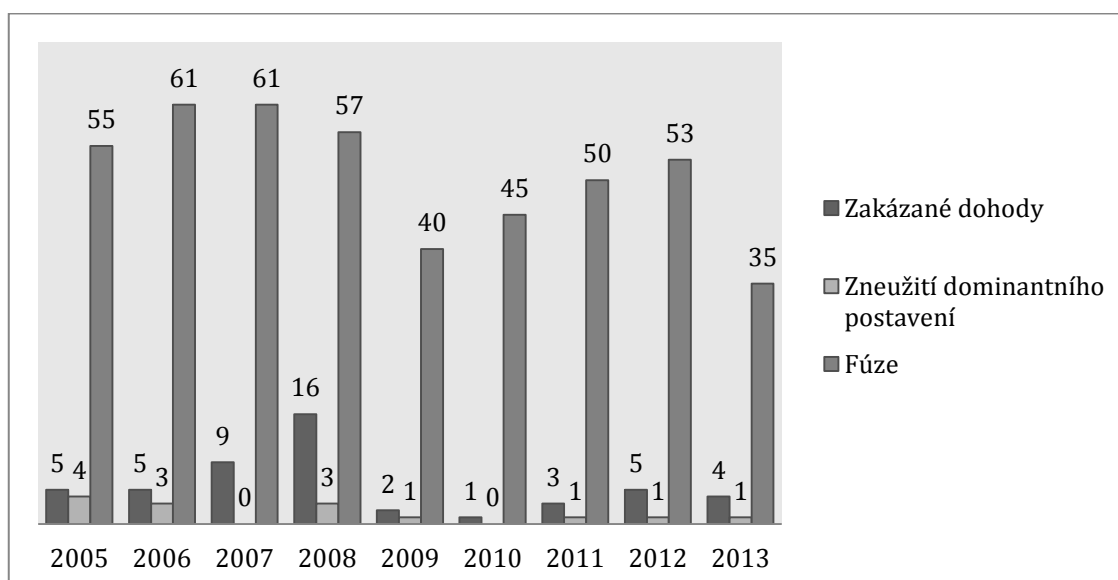
¹¹⁵ *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví.* Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, str. 7-8. ISBN 978-802-5422-427.

4 Analytická část

4.1 Realizace konkrétní činnosti ÚOHS v jednotlivých oblastech hospodářské soutěže

Analytická část je zaměřena na konkrétní činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Jak bylo v metodice stanoveno, je zde řešena realizace činnosti ÚOHS v jednotlivých oblastech hospodářské soutěže. Graf č. 2 přehledně znázorňuje všechny oblasti činností ÚOHS společně. Další kapitoly jsou už zaměřené na porovnání dané konkrétní oblasti v čase v rámci každé jednotlivé oblasti zvlášť ve sledovaném období let 2005 – 2013.

Graf č. 2: Počet zahájených správních řízení v oblasti hospodářské soutěže

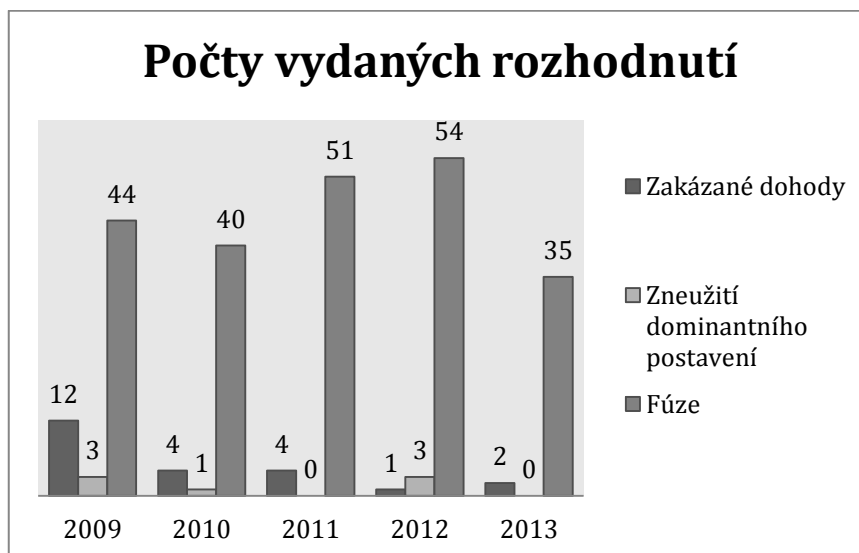

Zdroj: ÚOHS, 2015, vlastní zpracování

Počet vydaných rozhodnutí v rámci zkoumaných oblastí zakázaných dohod, oblasti zneužití dominantního postavení a oblasti fúzí (spojování soutěžitelů) viditelné na grafu č.3 jsou řešeny podrobně dále v rámci každé jednotlivé oblasti zvlášť. Bohužel dostupná data jsou pouze pro roky 2009 – 2013. Při pohledu na graf č. 3, kde jsou zobrazeny všechny zkoumané oblasti, je patrné, že počty vydaných rozhodnutí v oblasti fúzí značně převyšují ostatní zkoumané oblasti. Mezi roky 2009 – 2013 bylo celkem vydáno 224 rozhodnutí. Zatímco ve stejném období v oblasti zneužití dominantního postavení bylo vydáno jen 7 rozhodnutí. To je přesně 32x méně než v oblasti fúzí. V oblasti zakázaných dohod

23 rozhodnutí, a tudíž pomalu 10x méně než vydaných rozhodnutí v oblasti fúzí. V oblasti dominantního postavení v letech 2011 a 2013 nebylo vydáno žádné rozhodnutí.

Graf č. 3: Počty vydaných rozhodnutí v oblasti hospodářské soutěže

Zdroj: ÚOHS, 2015, vlastní zpracování

4.1.1 Zakázané dohody

Pokud dochází mezi jednotlivými účastníky dohody k takovým dohodám, na základě nichž je vyloučení soutěže, nebo omezení svobodné tržní strategie, jde o zakázané dohody. Mezi tyto dohody patří zejména kartelové dohody o cenách, jednání ve vzájemné shodě, rozdělení trhu nebo zákazníků a zakázaná rozhodnutí sdružení soutěžitelů. Pro Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je odhalování takovýchto dohod prioritní, jelikož mají největší dopady na hospodářskou soutěž, a tudíž i na spotřebitele a celou ekonomiku státu. Absolutní prioritu věnuje Úřad v posledních letech zakázaným dohodám mezi uchazeči o veřejné zakázky s cílem ovlivnit výsledek zadání, které mají záporný vliv na veřejné rozpočty, jde o tzv. bid rigging. V roce 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže odhalil tři takovéto kartely. V tom samém roce vydal Úřad jedno rozhodnutí, viz graf č. 3, a to za kartel v oblasti odpadového hospodářství s pokutou dosahující téměř 100 mil. Kč. Celkem bylo v roce 2012 zahájeno 5 správních řízení v oblasti zakázaných dohod. O rok později v roce 2013 bylo Úřadem zahájeno v oblasti zakázaných dohod o jedno správní řízení méně, tedy jen čtyři. Dále pokračuje z minulých let dalších šest správních řízení a byly vydány dvě prvostupňové rozhodnutí. Při pohledu na graf č. 4 více do minulosti, je

vidět, že v roce 2011 byly zahájeny 3 správní řízení v oblasti zakázaných dohod. V platnost vstoupily i čtyři rozhodnutí viz graf č. 3. V roce 2010 bylo, co se týče počtu zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod za celé sledované období, nejméně těchto dohod, a to pouze jedna. Toto správní řízení se týkalo bid-riggingu v oblasti odpadového hospodářství. Velký rozdíl mezi roky 2010 a 2009 nenastal. V roce 2010 byly zahájeny 2 správní řízení. To už se však při pohledu na graf č. 4 na rozdíl mezi roky 2008 a 2009 říci nedá. Na grafu č.4 je viditelné, že mezi roky 2008 a 2009 došlo k velkému snížení počtu zahájených správních řízení, a to o 12 zahájených správních řízení (z 16 na 2 zahájená správní řízení). Takový markantní pokles se objevil za celou dobu pouze mezi těmito dvěma roky. Pokles dále pokračoval do roku 2010, ne však už tak výrazně. Poté byl ještě malý pokles zaznamenán mezi lety 2012 a 2013.

V roce 2008 došlo ke zvýšení počtu zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod z 9 zahájených v roce 2007 na 16 zahájených řízení v roce 2008, a to z důvodů renovace tzv. Leniency programu v roce 2007, díky němuž někteří účastníci kartelů prozradili kartelovou dohodu a požádali tak o imunitu a odpuštění pokuty za účast v kartelu. Renovace Leniency programu a s tím související zveřejnění zásad pro stanovování výše pokut, je vidět už i na růstu počtu zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod v roce 2007, kdy po stagnaci v letech 2005 a 2006 s počtem 5 zahájených správních řízení, vylezl v r. 2007 počet na 9 zahájených správních řízení v této oblasti.

Graf č. 4: Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod

Zdroj: Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014, Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013, vlastní zpracování

4.1.2 Řešené kauzy v rámci oblasti zakázaných dohod

Kartel distributorů pohonných hmot

V roce 2001 bylo zahájeno správní řízení, ve kterém mělo několik distributorů pohonných hmot jednat od května 2001 do konce listopadu 2011 ve vzájemné shodě, a tím tak narušit hospodářskou soutěž na trhu automobilových benzinů, které jsou dodávány spotřebitelům skrze čerpací stanice. Firmy ve vzájemné shodě upravovaly prodejní ceny automobilového benzínu Natural 95. Účastníky správního řízení byly Eni Česká republika, s.r.o., OMV Česká republika, s.r.o., BENZINA, s.r.o., LUKOIL Czech Republic s.r.o. a Shell Czech Republic a.s. Tehdy jim byla uložena pokuta v celkové výši 313 000 000 Kč. Následujících deset let případ projednávaly správní soudy, kdy například v roce 2006 uznal Krajský soud v Brně žalobu distributorů a rozhodnutí zrušil, načež v roce 2009 Nejvyšší správní úřad tento rozsudek zrušil a vrátil věc k dalšímu projednání. Roku 2010 poté Krajský soud v Brně rozhodnutí Nejvyššího správního úřadu opětovně zrušil. Případ byl z velké části komplikovaný tím, že se zde řešila otázka právního nástupnictví, které souviselo s odprodejem jednoho z účastníků řízení jinému soutěžiteli. V rámci soudního přezkumu bylo řešeno a Krajským úřadem v Brně povoleno Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, že je oprávněn deklarovat uzavření zakázané dohody vůči jeho právním nástupcům. Ovšem Úřad už nedostal oprávnění k rozhodnutím, zda bude též

uložena sankce těmto nástupcům. Nejvyšší správní soud poté korigoval závěry Krajského soudu tak, že lze potrestat právního nástupce účastníka zakázané dohody jedině v případě, pokud se účastník zakázané dohody svým zánikem pokusil obejít soutěžní pravidla. Příklad byl tak vrácen Úřadu k došetření. Nakonec v listopadu 2013 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže správní řízení zastavil, neboť po více než deseti letech Úřad nezajistil další důkazní prostředky požadované soudem.^{116 117 118}

Kartel „PISU“

Rekordní pokuta za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže, která byla udělala Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, je ve výši 979 221 000 Kč. Stanovil jí největším výrobcům tak zvaného plynem izolovaného spínacího ústrojí, které jsou hlavní součástí elektrických rozvodů a jsou využívány ke kontrole toku energie v elektrických rozvodných sítích (PISU) za tzv. bid-rigging (= Označení pro zakázanou spolupráci dodavatelů při přípravě a podávání nabídek do vypsání tendru. Místo toho, aby mezi sebou potenciální dodavatelé soutěžili, uzavřou vzájemnou dohodu a předem určí výsledek tendru, a to v neprospěch odběratele. Bid-rigging je považován za jednu z nejzávažnějších forem zakázaných kartelových dohod a ÚOHS jej proto šetří jako porušování pravidel hospodářské soutěže.¹¹⁹), kdy se šestnáct největších výrobců domlouvalo, kdo nabídne jakou cenu PISU, aby předem dohodnutá společnost obdržela přidělenou zakázku. Správní řízení proti těmto účastníkům řízení bylo zahájeno úřadem pro ochranu hospodářské soutěže v srpnu 2006 poté, co se společnost ABB přiznala, že se kartelu účastní a předložila relevantní důkazy. Díky tzv. programu Leniency byla pokuta této společnosti prominuta. Celkem bylo sankcionováno 16 společností, které se na kartelu podílely. Existence kartelu byla potvrzena druhostupňovým rozhodnutím dne 26. dubna 2007. Dvěma firmám byly sankce sníženy. Celková částka tedy činí 941 881 000 Kč. Zmíněné rozhodnutí však bylo s konečnou platností zrušeno v roce 2012 Krajským soudem v Brně a to z důvodu nedostatečného odůvodnění individuální deliktivní odpovědnosti v rámci jednotlivých skupin. Krajský soud v Brně shledal žaloby nedůvodné v těch částech, kde

---

¹¹⁶ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

¹¹⁷ ÚOHS. *Přehled nejvyšších pokut*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>

¹¹⁸ Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

¹¹⁹ EPRAVO. *Bid rigging*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/bid-rigging-77947.html>

byla zpochybňována existence kartelu jako jednoho celku, účast jednotlivých skupin – koncernů na kartelu a reálný dopad kartelu na české území. Kasační stížnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže směřující proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Brně byla v dubnu 2013 Nejvyšším správním soudem zamítnuta. Kartelová dohoda dosáhla celosvětového významu. Nezávisle na správním řízení se mimo českého Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a českých správních soudů případem zabývala i Komise, která v lednu 2007 dospěla k závěru, že společnosti zapojené do kartelové dohody porušily článek 101 Smlouvy o fungování EU tím, že řídily podle smluvených pravidel přidělování projektů PISU na celosvětové úrovni, aby tak byly zachovány kvóty, které odrážely jejich odhadované historické podíly na trhu. Na základě společné „japonské“ a „evropské“ kvóty byly projekty PISU přidělovány a posléze rozdělovány mezi evropskými a japonskými výrobci. Dohoda byla podepsána již v roce 1988 ve Vídni pod názvem „dohoda GQ“ a vztahovala se na celý svět s výjimkou USA, Kanady, Japonska a sedmnácti zemí západní Evropy. Dohoda GQ mimo jiné obsahovala i pravidla týkající se výměny nezbytných informací o fungování kartelu mezi oběma skupinami výrobců, stanovení cen za projekty PISU, které nemohly být přiděleny, a manipulace dotyčných výběrových řízení.^{120 121}

---

¹²⁰ PATRIA ONLINE. *Případ kartelu „PISU“*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2610659/pripad-kartelu-pisu-soudni-dvur-eu-zamitl-zaloby-svetovych-vyrobcu-elektrickyh-zarizeni.html>

¹²¹ ÚOHS. *Přehled nejvyšších pokut*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>

Tabulka č. 1: Společnosti účastněné kartelu

Sankcionovaná společnost	Sankce v Kč
ALSTOM (Société Anonyme)	85 581 000
AREVA T&D SA	69 552 000
AREVA T&D AG	58 926 000
AREVA T&D Holding SA	28 000 000 ve 2. stupni sníženo na 10 000 000
Fuji Electric Holdings Co., Ltd.	44 408 000
Fuji Electric Systems Co., Ltd.	44 408 000
Hitachi Ltd.	54 600 000
Hitachi Europe Limited	54 600 000
Japan AE Power Systems Corporation	44 408 000
Mitsubishi Electric Corporation	75 348 000
Toshiba Corporation	70 762 000
Siemens AG	126 588 000 ve 2. stupni sníženo na 107 248 000
Siemens Aktiengesellschaft Österreich	88 816 000
VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co KEG	44 408 000
Siemens Transmission and Distribution Limited	44 408 000
Nuova Magrini Galileo S.p.A.	44 408 000
Celkem	1. stupeň 979 221 000 2. stupeň 941 881 000

Zdroj: ÚOHS, Přehled nejvyšších pokut. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>, vlastní zpracování

Kartel stavebních spořitelen

Druhé místo co se nejvyšší uložené pokuty za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže týče, zaujímá šest stavebních spořitelen, kterým byla pokuta udělena za kartel – jednání ve vzájemné shodě při stanovování poplatků souvisejících se stavebním spořením, a to primárně za vedení účtů stavebního spoření a nadále za stanovování poplatků za tzv. úrokové zvýhodnění. Mezi zúčastněné stavební spořitelny patří Českomoravská stavební spořitelna, a.s., Praha 10, HYPO stavební spořitelna a.s., Praha 1, Raiffeisen stavební spořitelna a.s., Praha 3, Stavební spořitelna České spořitelny, a.s., Praha 3, Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, a.s., Praha 2 a Wüstenrot - stavební spořitelna a.s., Praha 5. Pokuta 484 000 000 Kč byla nepravomocně uložena v roce 2004. V následujícím roce 2005 jí ale tehdejší předseda Josef Bednář zrušil a případ vrátil příslušnému odboru

k novému projednání, ve kterém byl původní kartel překvalifikován pouze na zakázanou dohodu o výměně informací. Sankce tak byla snížena na částku 201 000 000 Kč. V srpnu následujícího roku byl případ opět vrácen prvnímu stupni, tentokrát již předsedou Martinem Pecinou. Pokuta za možné narušení hospodářské soutěže nedovolenou výměnou informací poté činila už jen 55 mil. Kč. Dubnem 2007 se rozhodnutí stalo pravomocné, avšak rozsudkem Krajského soudu v Brně bylo rozhodnutí v lednu 2008 zrušeno. Kasační stížnost podaná Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže byla neúspěšná a sankce tak byla soudy zcela zrušena.^{122 123}

4.1.3 Zneužití dominantního postavení

V rámci České republiky lze nejčastěji najít společnosti s dominantním postavením mezi bývalými monopoly, které se nacházejí především v síťových odvětvích jako je energetika, doprava a telekomunikace. Tak je tomu i v současnosti, kdy Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vede dvě náročná správní řízení. V roce 2013 k tomu bylo zahájeno další správní řízení viz graf č. 5, a to ve věci možného zneužití dominantního postavení provozovatele celostátního informačního systému o jízdních řádech. Mimo jiné Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vyřídil v roce 2013 celkem 124 podnětů směřujících proti údajnému zneužití dominantního postavení. Oproti roku 2012, kdy Úřad vedl celkem šest správních řízení týkajících se zneužití dominance (včetně opakovaného řízení se společností Telefónica Czech Republic, o kterém bylo poprvé rozhodnuto již v roce 2004 a byla nyní uložena sankce přesahující 93 mil. Kč), se počet vedených správních řízení v roce 2013 snížil na polovinu. Příčinou toho bylo zastavení dvou starších řízení se společností Arcelor Mittal.^{124 125}

V roce 2011 se počet zahájených správních řízení v oblasti zneužití dominantního postavení, stejně tak jako v následujícím roce 2012 a i později v roce 2013, zastavil na jednom správním řízení. Lze tedy říci, že počet zahájených správních řízení v posledních letech stagnuje. Zajímavé je, že pro rok 2011 bylo 171 podnětů namítajících zneužití dominantního postavení a zahájeno bylo jen jedno správní řízení, což je více než

---

¹²² ÚOHS. *Přehled nejvyšších pokut*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>

¹²³ ÚOHS. *Sbírky rozhodnutí*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-9144.html>

¹²⁴ Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

¹²⁵ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

pozitivní. V předchozím roce 2010 nebylo Úřadem pro hospodářskou soutěž zahájeno žádné nové správní řízení. Úřad vydal pouze jedno rozhodnutí a řešil 153 podnětů.

Zkoumané časové období začíná rokem 2005, kdy byly zahájeny 4 správní řízení v oblasti zneužití dominantního postavení. Rok 2005 byl rokem, kdy bylo za celou zkoumanou dobu nejvíce zahájených správních řízení. O rok později v roce 2006 se tento počet o jedno snížil, tedy na 3 nová zahájená správní řízení. Trend snižování pokračoval i v roce 2007, kdy za celý tento rok, nebylo zahájeno ani jedno správní řízení. Tento pozitivní stav však nevydržel dlouho a v roce 2008 již byla zahájena stejně jako v roce 2006 tři nová správní řízení. Pozitivní vývoj se odehrál v následujících letech 2009 – snížení zaházených správních řízení na jedno a v roce 2010 se Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dokonce dostal na rok, kdy nebylo nutné zahájit žádné správní řízení. Zopakoval se tak stav z roku 2007.

Graf č. 5: Počet zahájených správních řízení v oblasti zneužití dominantního postavení

Zdroj: Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014; Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013, vlastní zpracování

Pro doplnění úplnosti byla v roce 2009 uzavřena celkem tři správní řízení, viz graf č. 3.

V oblasti zneužití dominantního postavení zahájil v roce 2008 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže tři správní řízení a dokončil v prvním stupni jedno řízení se

společností České dráhy, které uložil sankci ve výši 270 mil. Kč za porušení českého i evropského soutěžního práva.

4.1.4 Řešené kauzy v rámci oblasti dominantního postavení

Zneužití dominantního postavení RWE Transgas, a.s.

Třetí nejvyšší pokuta byla udělena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže za zneužití dominantního postavení holdingu skupiny RWE Transgas, a.s. na trhu s plynem. Dominantní postavení bylo porušeno tím, že od listopadu 2004 společnost předkládala provozovatelům regionálních distribučních soustav nenáležejících do holdingu skupiny RWE návrhy Rámcových smluv o podmínkách koupě a prodeje zemního plynu a Smluv o koupi a prodeji zemního plynu, které obsahovaly cenové a další obchodní podmínky, které znevýhodňovaly v hospodářské soutěži provozovatele regionálních distribučních soustav nenáležejících do holdingu skupiny RWE Transgas, a.s. oproti provozovatelům regionálních distribučních soustav, které do holdingu skupiny RWE náležely. RWE Transgas, a.s. dále od 1. ledna 2005 omezoval svými smlouvami s distributory možnost prodávat plyn mimo území, které tito distributoři obhospodařují a tím účinně brání rozvoji konkurence na postupně se liberalizujícím trhu. Třetím zneužitím dominantního postavení bylo, že RWE pro období roku 2005 stanovila cenu za uskladnění plynu pro kategorii oprávněných zákazníků bez objektivně ospravedlnitelných důvodů ve stejné výši, jako byla stanovena cena za uskladnění plynu pro kategorii chráněných zákazníků. Řízení bylo v II. stupni zastaveno. Holding RWE začal s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže spolupracovat a změnil své smlouvy, tudíž byla snížena i pokuta na 240 000 000 Kč. Následně bylo na podzim 2007 Krajským soudem v Brně rozhodnutí ÚOHS zrušeno. Úřad však s rozhodnutím nesouhlasil a podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který následně rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil. Při opakovaném projednání v říjnu 2009 bylo rozhodnutí opět Krajským úřadem v Brně zrušeno, načež ÚOHS podal kasační stížnost a tento rozsudek v září 2011 opětovně zrušil Nejvyšší správní úřad. Při třetím projednání, které proběhlo v lednu 2012 zrušil Krajský soud v Brně rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v bodech týkajících se odmítnutí dodávek tzv. nekonsolidovaným distributorům do jiné, než jejich vlastní bilanční zóny. Kasační stížnost podaná ÚOHS byla zamítnuta. Opakované prvostupňové rozhodnutí vydal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v prosinci 2014, na základě něhož uložil společnosti

RWE Supply & Trading CZ, a.s., sankci ve výši 39 778 000 Kč, a to za první delikt - znevýhodňování firem nenáležících do holdingu RWE oproti konkurenčním regionálním distributorům náležícím do skupiny RWE. Druhý delikt se nepodařilo prokázat a v současnosti je proti rozhodnutí podán rozklad.^{126 127}

Zneužití dominantního postavení ČESKÝ TELECOM, a.s. (nyní Telefónica Czech Republic, a.s.)

V roce 2004 byla uložena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže pokuta ve výši 210 milionů Kč účastníku řízení společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. za zneužívání dominantního postavení. ČESKÝ TELECOM nabízel od roku 2002 cenové plány, které obsahovaly jako součást měsíčního paušálu tzv. volné minuty, které musel zákazník uhradit, i když objem hovorů plně nevyčerpal. Smlouvy též nemohly být zákazníkem vypovězeny dříve, než před datem ukončení, které bylo stanoveno ve smlouvě. Zákazníkům též do „volných minut“ nebylo počítáno volání do jiných poskytovatelů než ČESKÝ TELECOM, tudíž uskutečňovali tyto hovory méně. Čímž docházelo k omezování konkurence při poskytování telekomunikačních služeb. Účastník řízení bránil rozvoji konkurence, rozvoji již existujících alternativních operátorů a znemožňoval tak zákazníkům získat za konkurenční ceny kvalitnější služby. V roce 2005 však byla tato pokuta pravomocně snížena na 205 milionů korun. Správnost rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže byla v září 2006 potvrzena v plném rozsahu Krajským soudem v Brně. Společnost ČESKÝ TELECOM, a.s., nyní již Telefónica Czech Republic, a.s. podala kasační stížnost. Nejvyšší správní soud ji však v roce 2009 zamítl.¹²⁸

Zneužití dominantního postavení společností České dráhy

V roce 2006 bylo zahájeno správní řízení se společností České dráhy. Dle Úřadu bylo porušeno české i evropské soutěžní právo. Společnosti České dráhy byla uložena pokuta ve výši 270 milionů Kč za zneužití dominantního postavení na trhu nákladní železniční dopravy substrátů přepravovaných ve velkých objemech na území ČR. Společnost mezi

---

¹²⁶ ÚOHS. *Přehled nejvyšších pokut*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>

¹²⁷ ÚOHS. *Sbírký rozhodnutí*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-6177.html>

¹²⁸ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

roky 2003 – 2007 uplatňovala rozdílné ceny za služby železniční nákladní dopravy u přeprav s obdobnými kalkulačními parametry a stanovovala rozdílnou výši marží. Důsledkem bylo znevýhodňování některých odběratelů železniční nákladní dopravy, kterým společnost České dráhy účtovala značně vyšší ceny než jiným zákazníkům při stejném nebo obdobném plnění. Zvýhodňovanými byli především zákazníci, kterým byla nabídnuta přeprava od konkurenčních firem. Konkurenční firmy však neměly možnost adekvátně zareagovat na takovou cenovou politiku. Společnost České dráhy uplatňovala vůči svým odběratelům i rozdílnou výši levelových cen – rozdílné výše slev při dosažení stanoveného objemu přepravovaného zboží a rozdílný objem přepravovaného zboží nutný pro dosažení množstevní slevy, čímž znevýhodňovala opět některé své odběratele železniční nákladní dopravy. České dráhy se tak snažily zajistit loajalitu zákazníků pro případ, že by jiný soutěžitel měl konkurenční nabídku. České dráhy se provinily i tím, že uplatňovaly diskriminaci konkurenčních společností ŠPED-TRANS Levice, a.s. a SPEDIT-TRANS, a.s. a to tak, že znemožnily uzavírat smlouvy o zákaznickém tarifu, jež umožňuje získat slevu z veřejného ceníku, a stanovily nutnost složit stoprocentní zálohu na služby železniční nákladní dopravy poskytované Českými drahami. V červenci 2008 bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí a v květnu 2009 byl delikt potvrzen, jen pokuta byla snížena na 254 milionů Kč. Společnost České dráhy podaly žalobu ke Krajskému soudu v Brně, ta ale byla v dubnu 2011 zamítnuta.¹²⁹

4.1.5 Spojování soutěžitelů / Fúze a akvizice

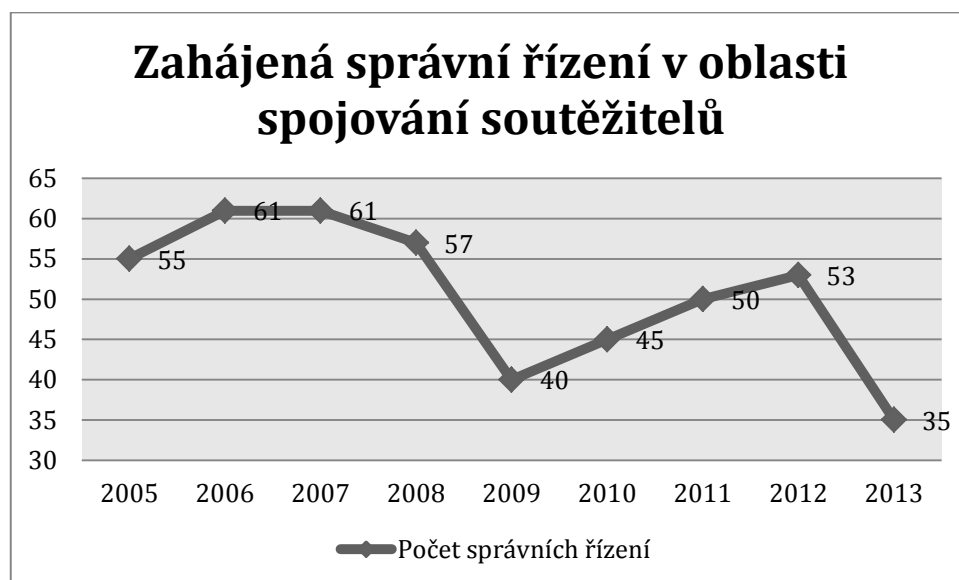
V důsledku spojení soutěžitelů by mohlo dojít k vytvoření podniku, který bude mít dominantní postavení, jehož působení by mohlo zapříčinit narušení a oslabení hospodářské soutěže na dotčených trzích. Úřad na ochranu hospodářské soutěže se proto tomuto stavu snaží předcházet a kontroluje spojování soutěžitelů. Povolení spojení podléhají v České republice všechny fúze, které mají dosažený obrat za poslední účetní období všech spojujících se firem na domácím trhu vyšší než 1,5 miliardy Kč a zároveň minimálně dva ze spojujících se soutěžitelů dosáhli čistého obratu na domácím trhu vyššího než 250 mil. Kč (bráno u každého soutěžitele zvláště a za poslední účetní období). Nebo v případě, že alespoň jeden ze soutěžitelů, který zakládá společně kontrolovaný podnik, má čistý obrat

---

¹²⁹ Výroční zpráva 2008 ÚOHS, 2009

na trhu České republiky za poslední účetní období vyšší než 1,5 miliardy Kč a současně má další spojující se soutěžitel dosažený celosvětový čistý obrat vyšší než 1,5 miliardy Kč za poslední účetní období.^{130 131}

Graf č. 6: Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů

Zdroj: Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014 Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013, vlastní zpracování

Prvním zkoumaným rokem je rok 2005, kdy bylo zahájeno 55 správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů. V následujícím roce 2006 dochází k mírnému nárůstu počtu a to na 61 nově zahájených správních řízeních. Úřad shledal z tohoto počtu 3 případy, kdy hrozilo riziko z možného narušení hospodářské soutěže, a povolil tak fúze pouze s podmínkou závazku. Jedním z nich bylo i převzetí Poděbradky ze strany Karlovarských minerálních vod, kde byla fúze povolena za podmínky splnění předem dohodnutých závazků. V roce 2007 byl zahájen stejný počet správních řízení v oblasti fúzí jako v roce 2006, tudíž 61 zahájených správních řízení. Tato stagnace poté pokračuje i v následujícím roce.

Rok 2008 se oproti předchozím roků v počtu zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů výrazně nelišil. Šlo o zhruba stejný počet jako minulé roky a to

¹³⁰ Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

¹³¹ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

pro rok 2008 zahájených 57 správních řízení, což je pouze o 4 méně než v roce 2007 a i v roce 2006. Úřad povolil dvě spojení se závazky, zbylé byly bez podmínek. Se závazky prošlo spojení společností REWE/Plus Discount a Agrofert/ První žatecká.

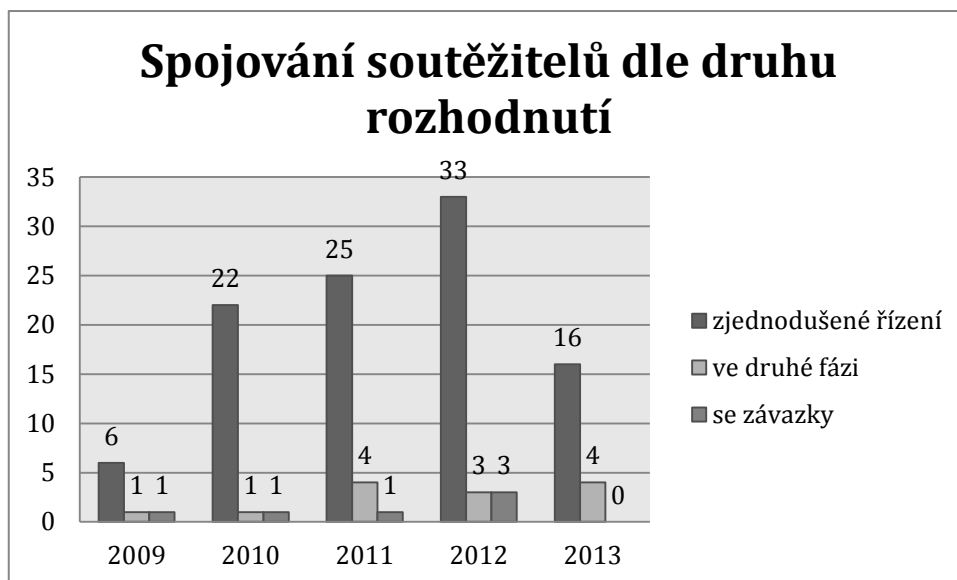
Dopadem hospodářské krize z roku 2008, která se znatelně projevila v oblasti kontroly spojování podniků, došlo v roce 2009 k výraznému poklesu spojení zhruba o jednu čtvrtinu na celkových 40 zahájených správních řízeních (z toho 35 fúzí řešilo klasické správní řízení a dalších 6 zjednodušené řízení (viz graf č. 7), z čehož v jednom případě bylo vydáno rozhodnutí o nepovolení výjimky spojení soutěžitelů). Počet vydaných rozhodnutí se v roce 2009 zastavil na výši 44 rozhodnutí viz graf č. 3. Doba krize je obdobím útlumu akvizic, dochází tak v této době ke znatelnému poklesu spojování soutěžitelů. Přesto jen velmi malé množství antimonopolním úřadem posuzovaných úkonů se týkalo soutěžitelů s hospodářskými problémy. V roce 2009 vedl Úřad dvě řízení v druhé fázi, z nichž jedno posuzované spojení soutěžitelů AGROFERT HOLDING, a.s. a Agropol Group, a.s. bylo povoleno až na základě strukturálních závazků ve prospěch zachování účinné hospodářské soutěže.

Jak je vidět na grafu č. 6, Úřad zahájil v roce 2010 45 správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů. Mimo to vydal Úřad 40 rozhodnutí, viz graf č. 3 a u jednoho rozhodnutí došlo k povolení se závazky, viz graf č. 7, a to u posuzované fúze EUROVIA SA/Tarmac CZ a.s., kdy vyvstaly obavy, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže na dotčených lokálních trzích drceného kameniva a těženého kameniva, dále oblasti asfaltových obalových směsí a oblasti inženýrského stavitelství. Za nedovolené uskutečňování spojení byla Úřadem v roce 2010 vydána také pro jednoho soutěžitele sankce.

V roce 2011 bylo Odborem fúzí spadajícím pod Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vydáno celkem 51 správních řízení viz graf č. 3, z čehož 50 ve věci návrhu na povolení spojení soutěžitelů viz graf č. 6 a jedno, kterým Úřad pokutoval soutěžitele za porušení zákona tím, že dříve než podal návrh na zahájení řízení, uskutečnil spojení soutěžitelů. Návrhy na povolení spojení v počtu 25 (viz graf č. 7) byly posuzovány ve zjednodušeném řízení. V roce 2011 došlo i k jednomu podmíněnému přijetí závazků, a to v případě spojení soutěžitelů Český Aeroholding, a.s., České aerolinie a.s., Letiště Praha, a.s., Realitní developerská, a.s., CSA Services, s.r.o., HOLIDAYS Czech Airlines, a.s., Czech Airlines Technics, a.s., Czech Airlines Handling, a.s., a Czech Airlines Landing Gears, s.r.o.. Tehdy Úřad spojení povolil až poté, co spojovatelé splnili závazek, neboť se obával, že by fúze

těchto společností mohla narušit hospodářskou soutěž, a to zejména tím, že spojující se soutěžitelé disponují významným postavením na trhu.

Graf č. 7: Spojování soutěžitelů dle druhu rozhodnutí

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014, vlastní zpracování

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v oblasti kontroly fúzí v roce 2012 vydal celkem 53 správních řízení (viditelné na grafu č. 6). Dále bylo vydáno 54 rozhodnutí, viz graf č. 3 z nichž 33 rozhodnutí proběhlo ve zjednodušené proceduře (viz graf č. 7). Obavy z možného narušení hospodářské soutěže měl Úřad ve třech případech, tudíž převedl tyto případy do druhé fáze řízení. Tři spojení byla Úřadem povolena až poté, co spojující se společnosti předložily dostatečné závazky pro zachování účinné hospodářské soutěže (viz graf č. 7). V roce 2012 nebyl Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nucen žádnou fúzí zablokovat, totéž platí i pro rok 2013. V následujícím roce 2013 Úřad zahájil 35 nových správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů. Došlo tak k nejvyššímu snížení za celé sledované období, a to o 21 zahájených správních řízení méně než v předchozím roce 2012. Dále bylo Úřadem vydáno v roce 2013 celkem 35 rozhodnutí, viz graf č. 3, z čehož 33 prvostupňových rozhodnutí, které se týkaly spojování podniků (16 řízení ve zjednodušené proceduře viz graf č. 7 a 17 rozhodnutí ve standardním řízení). Oproti roku 2012 nedošlo v roce 2013 u žádné fúze k žádnému podmíněnému přijetí závazků. V roce 2013 však vydal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dvě sankční rozhodnutí

s pokutami v celkové částce 24 420 000 Kč, a to za spojení soutěžitelů Karel Holoubek – Trade Group a.s. uskutečňované bez povolení Úřadu. Druhá sankce byla udělena za nedodržování závazků společnosti REWE Zentralfinanz eG.

4.1.6 Řešené kauzy v rámci oblasti spojování soutěžitelů

Spojení soutěžitelů REWE Zentralfinanz eG

První případ, který byl původně notifikován Evropské komisi, v roce 2008 převzal a úspěšně vyřešil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Úřad povolil spojení REWE a Plus Discount za podmínky splnění závazků, které účastník řízení přijal v průběhu správního řízení ve prospěch zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže. Šlo o spojení, kdy by se propojily obchodní řetězce Billa, Delvita (celkem 181 prodejen) a Penny Market (171 prodejen) s prodejny Plus (celkem 146 prodejen), čímž by vznikl subjekt s postavením druhého nejsilnějšího soutěžitele na celonárodní úrovni v oblasti maloobchodního prodeje zboží denní potřeby. Aby tomu bylo zamezeno a na některých lokálních trzích nemohlo dojít k narušení hospodářské soutěže, tak společnost REWE nabídla Úřadu takový závazek, v němž se zavázala, že odprodá ve čtyřech dotčených regionech vždy po jednom supermarketu. Odprodej uvedených supermarketů se měl uskutečnit do jednoho roku od vydání rozhodnutí o povolení spojení se závazkem. Společnost REWE během roku 2009 a 2010 několikrát požádala o odklad a přehodnocení závazků, v čemž jí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže částečně vyhověl a závazky upravil. Společnost REWE ale ani tyto závazky poté nedodržela, a proto bylo v roce 2010 proti společnosti zahájeno správní řízení. Poté co Úřad prozkoumal záležitost a konstatoval, že společnost REWE se dostatečně nesnažila aby dohodnuté závazky realizovala. Tudíž povinnost spojená s povolením spojení soutěžitelů REWE a Plus-discount s.r.o. z roku 2008 nebyla splněna. ÚOHS proto za toto nedodržení závazků uložil v lednu roku 2013 společnosti REWE Zentralfinanz eG pokutu ve výši 23,89 milionů korun. Rozklad, který byl podán proti rozhodnutí, byl zamítnut a pokuta tak potvrzena.¹³²

---

¹³² Výroční zpráva 2008 ÚOHS, 2009

Nepovolené spojení soutěžitelů Karel Holoubek

Prvostupňovým rozhodnutím byla v lednu 2013 společnost Karel Holoubek – Trade Group a.s. uložena pokuta ve výši 530 tisíc korun za uskutečňování spojení se soutěžitelem Karlovarská teplárenská, a.s., o které nebylo požádáno ÚOHS, ani tento Úřad nevydal pravomocné rozhodnutí o povolení uskutečnění spojení. V roce 2010 bylo Úřadem povolováno spojení společnosti Karel Holoubek – Trade Group a.s. se soutěžitelem Karlovarská teplárenská, a.s. a dne 29. prosince 2010 bylo povolení uděleno a zároveň se stalo pravomocným. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže však v rámci správního řízení objevil, že již od července 2002 společnost Karel Holoubek – Trade Group a.s. na základě Smlouvy o půjčce akcií kontrolovala 51% podíl na hlasovacích právech společnosti Karlovarská teplárenská, a že od roku 2002 do roku 2010 svá hlasovací práva na valných hromadách i prokazatelně vykonávala. Společnost Karel Holoubek – Trade Group a.s. se na základě hlasovacích práv ve výše zmíněných letech účastnila a ovlivňovala jednání představenstva společnosti Karlovarská teplárenská a.s., což je dle zákona o ochraně hospodářské soutěže v době než Úřad vydá rozhodnutí s povolení spojení soutěžitelů zakázané. Nekontrolovaným spojováním společností ve většině případů dochází k narušení účinné soutěže a poškozování spotřebitele. V tomto prošetřeném případě však nedovolené spojení nemělo závažný negativní dopad na hospodářskou soutěž ani spotřebitele, tudíž to vzal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v potaz při stanovování výše sankce. Úřad při stanovování zohlednil i dlouhodobé trvání přes 8,5 let protiprávního stavu a to, že společnost Karel Holoubek – Trade Group a.s. využila institutu narovnání tím, že uznala odpovědnost za nelegální jednání a byla mu tak snížena pokuta o 20 %. Rozklad proti rozhodnutí podán nebyl.¹³³

Spojení soutěžitel ČEZ, a.s. a Energotrans, a.s.

Spojení soutěžitele ČEZ, a.s. a Energotrans, a.s. posuzoval Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v souvislosti s tím, že spojením by ČEZ, a.s. získal výlučnou kontrolu nad společností Energotran, a.s.. Společnost ČEZ, a.s., která stojí v čele skupiny společností působících v České republice v oblastech výroby elektrické energie, její distribuce, obchodu s elektrickou energií, poskytování podpůrných služeb elektrizační

---

¹³³ Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

soustavy, dodávek elektrické energie a zemního plynu jejím konečným zákazníkům, těžby hnědého uhlí a dalšího. Společnost Energotrans, a.s. působící v ČR se též zabývá výrobou a dodávkami elektrické a tepelné energie a působí rovněž jako ČEZ, a.s. v oblasti poskytování podpůrných elektrizačních soustav. V prvním šetření, které Úřad prováděl bylo zjištěno, že by posuzované spojení mohlo narušit hospodářskou soutěž v ČR a narušit tak trh výroby a velkoobchodu s elektrickou energií na trzích podpůrných služeb elektrizační soustavy atd., a proto Úřad přešel k druhé následující fázi řízení, kde se dopady spojení na těchto trzích podrobně zabýval. V druhé fázi řízení dospěl Úřad po prošetření k závěru, že na trhu výroby a velkoobchodu s elektrickou energií na území ČR nenaruší spojení hospodářskou soutěž a to zvláště proto, že ČEZ, a.s. sice získá kontrolu nad společností Energotrans, a.s., ale navýšení tržní síly soutěžitele ČEZ, a.s. nebude tak významné, aby mělo dopad na cenu elektrické energie na území ČR. K podobnému závěru došel Úřad pro ochranu hospodářské soutěže i na trhu podpůrných služeb elektrizační soustavy v České republice tím, že i po spojení bude na trhu dostatečný tlak ze stran konkurenčních poskytovatelů. V druhé fázi řízení tak bylo spojení soutěžitelů ČEZ, a.s. a Energotrans, a.s. Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže povoleno bez nutnosti přijetí závazků.¹³⁴

4.2 Komparace uložených výší sankcí v I. instanci v období let 2005 - 2013

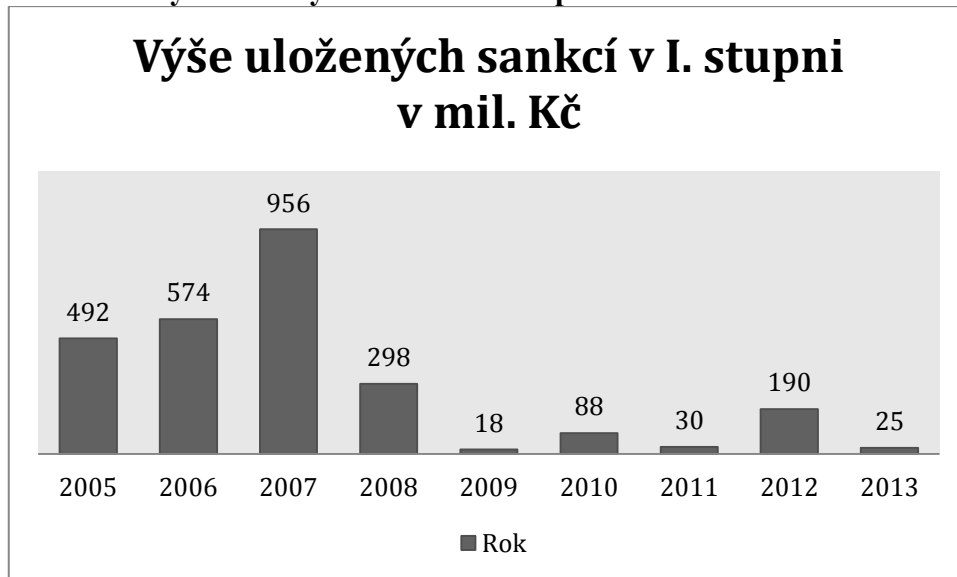
Výše uložených sankcí je brána za sledované období v letech 2005 – 2013 a zároveň v instanci (= stupeň, ve kterém se úřad nebo soud nějakým případem zabývá) I. stupně. Z grafu č. 8 je patrné, že největší výše uložených sankcí byla v roce 2007 ve výši 956 000 000 Kč, což je oproti roku 2006 nárůst o 382 000 000 Kč. Rozdíl mezi roky 2005 a 2006 není tak patrný, a to nárůst ve výši 82 mil. Kč. Mezi roky 2007 a 2008 došlo k velkému poklesu výše uložených sankcí a to o neuvěřitelných 658 000 000 Kč. Velký pokles po roce 2007 by se dal připsat z důvodů renovace tzv. leniency programu v roce 2007, díky němuž někteří účastníci kartelů prozradili kartelovou dohodu a požádali tak o imunitu a odpuštění pokuty za účast v kartelu. V roce 2009 výše sankcí nadále klesala o 280 000 000 Kč, až dosáhla výše jen 18 000 000 Kč, což je za celé sledované období nejméně. V následujících letech se částka pravidelně zvyšovala a to v roce 2010 na výši

---

¹³⁴ Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

88 000 000 Kč a v roce 2012 na 190 000 000 Kč a vzápětí zase snižovala, a to v letech 2011 na výši 30 000 000 Kč a 2013 na druhou nejnižší částku za celé sledované období ve výši 25 mil. Kč.

Graf č. 8: Výše uložených sankcí v I. stupni v mil. Kč

Zdroj: ÚOHS, Statistiky z oblasti hospodářské soutěže online, 2015, vlastní zpracování

4.3 Stanovené výzkumné otázky

K práci byly stanoveny dvě výzkumné otázky, které byly zaslány na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže s prosbou o zodpovězení.

Dopis pro ÚOHS se stanovenými výzkumnými otázkami

16. února 2015

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o zodpovězení níže zmíněných otázek, jež mají sloužit pro potvrzení stanovených výzkumných otázek v praktické části mé diplomové práce na téma “Antimonopolní politika Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a její realizace v ČR”.

Stanovené výzkumné otázky:

1) Obecným trendem je, že udělované pokuty by měly mít výchovný efekt, nikoliv však likvidační charakter. Je tomu skutečně tak? Bývá pokuta spíše výchovná, nebo měla

na subjekt i likvidační dopad?

2) Je pokuta pro daný subjekt natolik umravňující, že již nemusí ÚOHS řešit opakovaně nezákonné jednání, případně tentýž subjekt zkouší jiné nezákonné jednání?

V práci se zabývám odborem dominance a vertikálních dohod, odborem kartelů a odborem fúzí. Tudiž by bylo ideální, kdyby z výše uvedených odborů mohl kompetentní pracovník odpovědět na obě výše uvedené výzkumné otázky.

Pokud toto nepůjde, poprosila bych o tři vyjádření v různé kompetenci ÚOHS.

Věřím ve Vaší ochotu a jsem s pozdravem,

Jana Brabencová

Na mé výzkumné otázky přišla po pár dnech odpověď s vyjádřením od tiskového mluvčího Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže pana Mgr. Martina Švandy, který se vyjádřil k řešené problematice za celý ÚOHS.

23. února 2015

Dobrý den,

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má k otázce sankcí jednotný přístup, který vyjadřuje ve svých rozhodnutích a v metodice pro výpočet pokut (Zásady stanovování pokut). Z poslední doby upozorňuji zejména na opakované rozhodnutí k případu Telefónica, které je v zásadě celé věnováno otázce ukládání pokut. Osobní názory jednotlivých zaměstnanců Úřadu na tuto problematiku nejsou relevantní a neznamena by pro vaši práci žádný přínos.

S pozdravem

Mgr. Martin Švanda

tiskový mluvčí

Z odpovědi pana Mgr. Martina Švandy je zřejmé, že nezávisle na odboru, pod který konkrétní případ porušování hospodářské soutěže spadá, řeší všechny odbory danou

problematiku jednotně a to dle metodiky, jež byla sestavena pro výpočet pokut (viz příloha č. 1 Zásady stanovování pokut).

V metodice je stanoveno, jak se postupuje při stanovování pokut soutěžitelům, kteří se dopustí porušení hospodářské soutěže. Jde o pokuty za porušení zákazu uzavírání a plnění dohod narušujících soutěž, zákazu zneužití dominantního postavení a zákazu uskutečňování spojení před rozhodnutím Úřadu o jeho povolení. Zásady uvedené v metodice jsou jednotné pro všechny správní řízení, v nichž je ukládána pokuta. V publikaci si sami soutěžitelé mohou dopředu alespoň řádově odhadnout, jaká peněžitá sankce by je mohla postihnout, pokud se dopustí protizákonného jednání. Tento krok směřuje ke zvýšení transparentnosti činnosti ÚOHS.

Pokuta je ve výši do 10 mil. Kč nebo do 10% čistého obratu za poslední ukončené účetní daného soutěžitele a to v závislosti na tom, která částka je vyšší.

Při rozhodování pak Úřad musí přihlídnout k závažnosti, opakování případu a délce trvání porušování zákona. V zákonem stanoveném rozpětí výše pokut ukládal Úřad doposud pokuty v dolní polovině zákonem stanovené sazby. ÚOHS klade důraz na prevenci protisoutěžního jednání, v rámci něhož dává možnost nápravy porušovatelům soutěžního práva a případnému vyhnutí se i zahájení správního řízení. Neuložení pokuty nebo její snížení je možné i díky aplikaci tzv. leniency programu.

Při stanovování výše sankcí je nutné zohlednit hospodářskou výkonnost každého soutěžitele, aby uložená sankce měla dostatečně odstrašující efekt pro opakování nezákonné činnosti. V prvním kroku Úřad stanoví základní částku pokuty, jež reflektuje obrat dosažený konkrétním soutěžitelem z prodeje zboží či služeb, týkající se narušení soutěže na relevantním trhu. Pro výpočet se posuzuje i závažnost deliktů, které jsou rozděleny do 3 skupin (velmi závažné delikty, závažné delikty a méně závažné delikty) a délka protisoutěžního jednání (krátkodobá do 1 roku, střednědobá od 1 roku do 10 let a dlouhodobá nad 10 let). Samotný výpočet se poté provede jako podíl hodnoty prodeje dle závažnosti deliktů vynásobený příslušným koeficientem času. V druhém kroku se přechází k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem. Ty mohou zvýšit nebo snížit základní částku až o 50 %.

K tvrdším postihům přistupuje ÚOHS v případech, kdy byl poškozen jiný soutěžitel nebo spotřebitel. Pak má výchovný efekt takový dopad, že pokuta udělená ÚOHS přesahuje výši zisků nebo způsobené škody. Sankce může být zvýšena i v případech, kdy chce Úřad

pro ochranu hospodářské soutěže docílit toho, aby u konkrétního soutěžitele, jež má obzvláště vysoké příjmy z jiných činností než těch, které se týkají protizákonného jednání, plnila dostatečnou odstrašující funkci.

U deliktů spáchaných z nedbalosti, bez negativního dopadu na trh nebo úmyslu narušit hospodářskou soutěž, může Úřad uložit pouze symbolickou pokutu. Výjimečně zohlední i dlouhodobou platební neschopnost soutěžitele, za předpokladu že jsou doloženy objektivní podklady, jež prokazují, že sankce v původní výši by nezvratně ohrozila existenční schopnost podniku.

Lze tedy říci, že první výzkumná otázka byla potvrzena a výše udělených pokut plní funkci preventivní a výchovnou. V kompetenci Úřadu je, aby v případě nedostatečného výchovného efektu navýšil výši sankce, jež by plnila pro daného soutěžitele dostatečně odstrašující funkci. Na druhou stranu má Úřad možnost zmírnit dopad, aby výše udělené pokuty nebyla pro podnik likvidační.

V případě druhé výzkumné otázky zda je pokuta pro daný subjekt natolik umravňující, že již nemusí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže řešit opakované nezákonné jednání, se nedá říci, že by pro některé subjekty byla pokuta dostatečně vysoká a opakovaně se již nepokusily o nezákonné jednání. Pan Mgr. Martin Švanda potvrdil, že tomu tak opravdu není a upozornil na případ Telefónica. V období zkoumaných let bylo Úřadem řešeno porušování hospodářské soutěže nejen v oblasti zneužívání dominantního postavení, ale například i ve spojování soutěžitelů, kdy Úřad řešil spojení soutěžitelů Telefónica O2 Czech Republic, a.s. a DELTAX Systems a.s., které bylo povoleno ÚOHS s podmínkou splnění závazku. Závazek spočíval v ukončení účasti společnosti DELTAX Systems a.s. na plnění veřejné zakázky IS ASDM a jejím převodu bez majetkového osobního nebo jakéhokoliv obdobného propojení se společností DETAX Systems a.s. a Telefónica. V případě zneužívání dominantního postavení byla udělena pokuta společnosti Telefónica O2 Czech Republic, a.s. (dříve ČESKÝ TELECOM, a.s.), vícekrát za sebou za zneužívání dominantního postavení na trhu s poskytováním telefonních služeb, znemožňování alternativním operátorům nabízet koncovým zákazníkům služby ADSL za srovnatelných podmínek, za porušování komunitárního práva – neregulované cenové plány obsahující hovorové kredity a volné minuty a další.

V případě druhé otázky se projevilo, že pokuta není dostatečně umravňující, ale tentýž subjekt zkouší i jiné nezákonné jednání.

Možnosti udělení mírnějšího trestu - výchovné prostředky

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má možnost zmírnit nebo úplně prominout trest, pokud se rozhodne soutěžitel, který se dopustil nezákonného jednání, spolupracovat s Úřadem a díky tomu se usnadní a zrychlí celé řízení. Jde o program shovívavosti tzv. Leniency program a alternativní řešení některých soutěžních problémů tzv. program narovnání. Možnosti udělení mírnějšího trestu a využití Leniency programu nebo procedury narovnání lze využít v případě zakázaných dohod a zneužívání dominantního postavení.

Program narovnání

Tzv. procedura narovnání nebo-li alternativní řešení soutěžních problémů je Úřadem upřednostňována v případech, kdy mají soutěžitelé zájem o spolupráci. Jde o formu rychlejší nápravy, než v případě správního řízení, a zjednodušení některých procesních úkonů, tudíž jí Úřad preferuje zejména s ohledem na časové hledisko, které je mnohem větší v případě soudního řízení, ale i z důvodů jeho náročnosti po stránce ekonomické a administrativní.

Narovnání spočívá v tom, že soutěžitel má možnost se přiznat ke spáchání nezákonného jednání, díky čemuž může dojít ke zkrácení správního řízení a dřívějšímu rozhodnutí Úřadu, což je ale na posouzení Úřadu. Účelem této procedury je dosažení procesních úspor a v souvislosti s tím účinnější prosazování soutěžního práva. V zásadě se tato procedura liší od Leniency programu tím, že se tedy nejedná o vyšetřovací nástroj. Snížení výše pokuty je pro účastníka řízení motivující k tomu, aby se přiznal k nezákonnému jednání a Úřad má tak možnost dosáhnout výše zmíněných procesních úspor. Od roku 2011 se změnila výše možného snížení pokuty ve všech případech na 20%, do té doby v některých starších případech dosahovala až 80 %.¹³⁵

Procedura narovnání bylo například využito v řízení kvůli uskutečňování nepovoleného spojení soutěžitelů společnosti Karel Holoubek – Trade Group a.s. se soutěžitelem Karlovarská teplárenská, a.s. V roce 2013 bylo díky němu ukončeno správní řízení poté co soutěžitel uznal svou odpovědnost za nelegální postup, právní kvalifikaci a i délku vytýkaného jednání a byla mu tak na základě toho snížena sankce o 20% na 530 tis. Kč. Této procedury bylo využito i v případě vertikální dohody holdingu Kofola či kartelu

---

¹³⁵ Leniency a narovnání, Informační list 3/2013 ÚOHS, 2013

výrobců čisticích prostředků uzavřené skupinou Henkel a společnostmi Procter & Gamble — Rakona, s. r. o., a Reckitt Benckiser (Czech Republic), spol. s r.o.. V kartelu výrobců čisticích prostředků bylo zároveň využito i Leniency programu.

Program Leniency

Program Leniency neboli shovívavosti je vyšetřující nástroj Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve který Úřad spoléhá. Vzhledem k tomu, že zakázané dohody jsou ve své podstatě tajné a účastníci využívají všech prostředků, aby jejich jednání nebylo vyzrazeno, tak program spořívá v tom, že členovi kartelu, který oznámí existenci zakázané dohody a poskytne dostatečné důkazy pro rozbití kartelu, je mu poskytnuta beztrestnost. Další účastníci kartelu, kteří přispějí k prokázání kartelu, mohou dosáhnout snížení pokuty. Proto byl v roce 2001 zaveden ÚOHS Leniency program, který je intenzivně používán od roku 2006 a v roce 2013 byl český leniency program novelizován, což by mělo přinést pro účastníky větší atraktivitu a větší pobídky pro vyzrazení kartelu.

Úřadem bylo po dva roky prováděno mezi zadavateli školení směřující k identifikování známek zakázané dohody mezi uchazeči o zakázku a jak toto podezření nahlásit Úřadu a jak nastavit podmínky veřejných zakázek, aby se riziko bid rigingu snížilo. Školení bylo založené na manuálu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj pro potírání bid riggingu. Výsledek je znatelný především na kvalitě podnětů, které proškolení zadavatelé ze všech regionů ČR předávají Úřadu. V současnosti je Úřadem prošetřováno 10 případů zakázaných dohod, z nich že 6 týká právě bid riggingu.¹³⁶

V souvislosti s Leniency programem stojí zmínka o Kartelu výrobců plynem izolovaných spínacích ústrojích (PISU), který je v práci rozebírán.

---

¹³⁶ Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

5 Závěr

Aktuálním tématem ekonomiky zůstává boj tržních subjektů o dominantní postavení na trhu, kdy se podnikatelé snaží získat na trhu maximální možný podíl a profit a nebojí se při tom využít i nekalé praktiky.

Právo na ochranu hospodářské soutěže by mělo sloužit jako prostředek ochrany na trhu a ne jako faktor, který narušuje prostředí na trhu a svobodu podnikání. Aby tomu tak skutečně bylo a optimálně se ochránilo hospodářské prostředí, je v rukách vlád, soutěžních orgánů jednotlivých států a samozřejmě na evropských orgánech, které mají neustále sledovat jednotlivé změny na trhu a podmínky hospodářské soutěže.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dohlíží na fungování trhů pokud je to možné bez jeho přímého ovlivňování a zasahování do jeho chodu. Některé subjekty však berou podnikání jako soutěžní hru a ve vzájemném soupeření si snaží upravit pravidla hry podle vlastního přesvědčení s cílem dosáhnout postavení a zvítězit nad soupeřem. Jde zde především o zakázané dohody mezi obchodními partnery, zneužití dominantního postavení na trhu nebo slučování podniků. Rozhodčím se zde pak stává Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který se snaží zajistit dodržování pravidel mezi soupeři.

Jednou z priorit Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je odhalování a stíhání kartelových dohod, které jsou horizontálními dohodami mezi soutěžiteli s cílem určit ceny nebo rozdělit trh, odběratele nebo dodávky, a jež deformují svobodné tržní prostředí a mají závažný dopad na hospodářskou soutěž. Antimonopolní úřady tak vytvořily celou řadu metod a nástrojů jak s nimi bojovat. Nejdůležitější z nich je tzv. Leniency program, na jehož základě může účastník kartelu informovat antimonopolní úřad o existenci kartelové dohody, a pokud mu poskytne a přinese potřebné důkazy k jejímu prokázání, může díky tomu Úřad odpustit účastníkovi část nebo celou pokutu. Sankce byla tímto způsobem odpuštěna například společnosti Samsung nebo v diplomové práci řešeném případě v oblasti zakázaných dohod výrobcům tzv. plynem izolovaných spínacích ústrojí (PISU). Kde ÚOHS udělil za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže rekordní pokutu ve výši 979 221 000 Kč a společnosti, která se k účasti v kartelu přiznala a poskytla Úřadu relevantní důkazy, tak díky programu Leniency pak pokutu prominul. V kauze PISU šlo rovněž o kartelovou dohodu, která dosáhla celosvětového měřítka a vyžádala si pozornost Evropské komise.

Výsledky naznačují, že v roce 2008 došlo ke zvýšení počtu zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod z 9 zahájených v roce 2007 na 16 zahájených řízení v roce 2008, a to z důvodů renovace tzv. Leniency programu v roce 2007, díky němuž někteří účastníci kartelů prozradili kartelovou dohodu a požádali tak o imunitu a odpuštění pokuty za účast v kartelu. Renovace Leniency programu a s tím související zveřejnění zásad pro stanovování výše pokut, je vidět už i na růstu počtu zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod v roce 2007. Mezi roky 2008 a 2009 došlo k velkému snížení počtu zahájených správních řízení, a to o 12 zahájených správních řízení (z 16 na 2 zahájená správní řízení). Takový markantní pokles se objevil za celou dobu pouze mezi těmito dvěma roky.

V rámci zahájených správních řízení v oblasti dominantního postavení se vliv renovace tzv. Leniency programu neprojevil z důvodů velmi malého počtu zahájených správních řízení za rok (tj. 0-4 správní řízení).

Neméně důležitý je i program narovnání, který přispěl k rychlému vyřešení případu Karel Holoubek – Trade Group a.s.. Vliv institutu narovnání měl dopad na uznání odpovědnosti za nelegální jednání společnosti Karel Holoubek – Trade Group a.s., kterému byla snížena pokuta o 20 % z vyměřené částky 530 tis. Kč.

Dle analyzovaných kauz se došlo k závěru, že řada řešených případů porušení hospodářské soutěže nezávisle na tom, zda šlo o oblast zakázaných dohod, oblast zneužití dominantního postavení nebo oblast spojování soutěžitelů (Fúze a akvizice) se nepodařila prokázat a je v současnosti podán rozklad proti rozhodnutí (viz případ RWE Transgas, a.s.), nebo se uzavřela pro nedostatek důkazů (kartel stavebních spořitelén). Úspěšně ukončená byla např. kauza v oblasti zneužívání dominantního postavení Český Telecom, a.s. (nyní Telefónica Czech Republic, a.s.), kdy Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost Telefónica Czech Republic zamítl. Kauza se společností České dráhy patří mezi další úspěšně dokončené případy v oblasti zneužití dominantního postavení. V oblasti zakázaných dohod řešená kauza zabývající se spojením soutěžitelů REWE Zentralfinanz eG skončila vyměřením pokuty ve výši 23,89 milionů korun.

Ze stanovených výzkumných otázek, které byly zaslány na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže s prosbou o zodpovězení, bylo zjištěno, že první výzkumná otázka byla potvrzena a výše udělených pokut plní funkci preventivní a výchovnou. V kompetenci Úřadu je, aby v případě nedostatečného výchovného efektu navýšil

stanovenou sankci, jež by plnila pro daného soutěžitele dostatečně odstrašující funkci. Na druhou stranu má Úřad možnost zmírnit dopad, aby výše udělené pokuty nebyla pro podnik likvidační.

V případě druhé výzkumné otázky zda je pokuta pro daný subjekt natolik umravňující, že již nemusí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže řešit opakované nezákonné jednání, se nedá říci, že by pro některé subjekty byla pokuta dostatečně vysoká a opakovaně se již nepokusily o nezákonné jednání. Pan Mgr. Martin Švanda potvrdil, že tomu tak opravdu není, a upozornil na případ Telefónica, která přestože byla pokutována, se dopustila vícekrát za sebou zneužívání dominantního postavení na trhu s poskytováním telefonních služeb aj. V případě druhé otázky se projevilo, že nejen, že není pokuta dostatečně umravňující, ale tentýž subjekt zkouší i jiné nezákonné jednání.

Dopadem hospodářské krize z roku 2008, která se znatelně projevila v oblasti kontroly spojování podniků, došlo v roce 2009 k výraznému poklesu spojení zhruba o jednu čtvrtinu. Doba krize je obdobím útlumu akvizic, dochází tak v této době ke znatelnému poklesu spojování soutěžitelů. Právě tak tomu bylo i během hospodářské krize v roce 2012. Přesto jen velmi malé množství antimonopolním úřadem posuzovaných úkonů se týkalo soutěžitelů s hospodářskými problémy.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je vnímán jako spravedlivý arbitr, který se nezabývá pouze kontrolou hospodářské soutěže, ale vykazuje i činnost informační, kde napomáhá transparentnosti vlastní činnosti. Jedním z hlavních posláních Úřadu je odhalování kartelů a dohled nad dodržováním práv hospodářské soutěže. Pokuty jsou vnímány jako nástroj postihu nekalých praktik soutěžitelů. Hlavní snahou je odhalování kartelových dohod, což v praxi není jednoduchý úkol, ale za pomoci tzv. Leniency programu bylo dosaženo značné efektivity.

6 Seznam knižních zdrojů

Abuse of dominance and monopolisation. Report number OCDE/GD(96)131. Paris: Organisation for economic co-operation and development, 1996.

BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: Grada, 2013, 580 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BALDWIN, Richard., WYPLOSZ, Charles. *The economics of European integration*. 2nd edition, London: McGraw-Hill, 2006. ISBN 0-07-711119-2.

BLAŽEK, Jiří. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 392 s. ISBN 978-80-7357-847-3.

CAMESASCA, Roger J. Van Den Bergh; Peter D. *European competition law and economics: a comparative perspective*. 2nd ed. Antwerpen [u.a.]: Intersentia, 2001. ISBN 90-509-5161-9.

FLYNN, By Peter Antonioni and Sean Masaki. *Economics for dummies*. 2nd ed. Chichester, England: John Wiley, 2011. ISBN 978-047-0973-257.

HAJN, P. *Směrnice o nekalých obchodních praktikách a české právo*. Právní rozhledy, 2007, č. 22, s. 2.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, c2011, xxii, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

KNAP, Karel. *Ochrana práv a zájmů podnikatelů v hospodářské soutěži*. Vyd. 1. Ostrava: Montanex, 1993, 151 s. ISBN 80-853-0040-0.

KUZMIAK, Matúš. *Európska hospodárska súťaž - teoretický rámec a jej zneužívanie vo svetle rozhodovacej praxe*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2010, 79 s. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-808-7255-476.

Leniency a narovnání, Informační list 3/2013 ÚOHS, 2013

MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003, 275 s. ISBN 80-861-7538-3.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Šaroch. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

ŠREIN, Zdeněk. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Přepřacované vydání, Ústí nad Labem: FSE UJEP, 2008, 298 s. ISBN 978-80-7414-077-8.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008, 159 s. ISBN 978-802-5422-427.

Výroční zpráva 2005 ÚOHS, 2008

Výroční zpráva 2006 ÚOHS, 2007

Výroční zpráva 2007 ÚOHS, 2008

Výroční zpráva 2008 ÚOHS, 2009

Výroční zpráva 2009 ÚOHS, 2010

Výroční zpráva 2010 ÚOHS, 2011

Výroční zpráva 2011 ÚOHS, 2012

Výroční zpráva 2012 ÚOHS, 2013

Výroční zpráva 2013 ÚOHS, 2014

Zákon O ochraně hospodářské soutěže č.143/2001 Sb.; ISBN 978-80-7208-806-5.

7 Seznam internetových zdrojů

BusinessInfo. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/faze-podnikani/provoz-podnikani/hospodarska-soutez.html>

Euroskop. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

Evropská komise. *Hospodářská soutěž. Jak politiku hospodářské soutěže uplatňuje Komise?* [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/how/index_cs.html

Evropská komise. *Hospodářská soutěž. V zájmu spotřebitele*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/why_cs.html

Evropská komise. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 101*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

Konsolidované znění Smlouvy o fungování EU. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 102*. [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: uohs.cz/download/Legislativa/HS/EU/Smlouva_o_fungovani_EU.pdf

ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

ÚOHS. *Historie Úřadu*. [online]. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>

ÚOHS. *Hospodářská soutěž*. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez.html>

ÚOHS. *O Úřadu. Poslání a kompetence*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu.html>

ÚOHS. *Vývoj soutěžního práva*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>

ÚOHS. *Zakázané dohody a zneužití dominance*. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance.html>

Wikipedia. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9A%C5%99ad_pro_ochranu_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A9_sout%C4%B%C5%BEe

8 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Logo ÚOHS

Obrázek č. 2: Organizační struktura ÚOHS

Obrázek č. 3: Schéma šetření případů ÚOHS

9 Seznam grafů

Graf č. 1: Rozdělení zaměstnanců dle sekcí

Graf č. 2: Počet zahájených správních řízení v oblasti hospodářské soutěže

Graf č. 3: Počty vydaných rozhodnutí v oblasti hospodářské soutěže

Graf č. 4: Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod

Graf č. 5: Počet zahájených správních řízení v oblasti zneužití dominantního postavení

Graf č. 6: Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů

Graf č. 7: Spojování soutěžitelů dle druhu rozhodnutí

Graf č. 8: Výše uložených sankcí v I. stupni v mil. Kč

10 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Společnosti účastněné kartelu

11 Seznam příloh

Příloha č. 1: Zásady stanovování pokut

Příloha č. 1: Zásady stanovování pokut

Zásady postupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při stanovování výše pokut podle § 22 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění

I. Úvod

1. Účelem tohoto materiálu je veřejně deklarovat, jakým způsobem bude Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) postupovat při stanovování pokut soutěžitelům – účastníkům řízení – v řízeních vedených podle zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), v platném znění (dále jen „zákon“).

2. Těmito zásadami se bude Úřad řídit ve všech správních řízeních zahájených po dni publikování tohoto materiálu, v nichž bude ukládána pokuta.

3. Publikace zásad pro ukládání pokut umožní soutěžitelům dopředu alespoň řádově odhadnout, jaká peněžitá sankce je může postihnout, dopustí-li se jednání, které je v rozporu se zákonem. Jde o krok směřující ke zvýšení transparentnosti aplikační činnosti Úřadu.

4. Zásady se týkají pouze postupu Úřadu při stanovování pokut za porušení zákazů zákonem stanovených (§ 22 odst. 2 zákona). Zásady se naopak žádným způsobem netýkají ukládání procesních pokut [§ 22 odst. 1 písm. a) a b) zákona], pokut za jednání v rozporu s vykonatelným rozhodnutím, včetně neplnění opatření uložených podle zákona (§ 22 odst. 2 a 3 zákona); zásady se rovněž nevztahují na ukládání pokut za správní delikty podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

II. Obecná východiska

5. Úřad může podle § 22 odst. 2 zákona uložit soutěžitelům pokutu, jestliže úmyslně nebo z nedbalosti poruší zákazy stanovené

- v § 3 odst. 1 zákona – zákaz uzavírání a plnění dohod narušujících soutěž,
- v § 11 odst. 1 zákona – zákaz zneužití dominantního postavení,
- v § 18 odst. 1 zákona – zákaz uskutečňování spojení před právní mocí rozhodnutí o jeho povolení

nebo jestliže neplní opatření uložená

- podle § 7 odst. 2 zákona nebo § 11 odst. 4 zákona, která umožňují alternativní ukončení správního řízení bez vydání rozhodnutí o spáchání správního deliktu)
- nebo podle § 18 odst. 5 zákona (opatření k obnově účinné soutěže ukládaná v případech uskutečnění spojení soutěžitelů v rozporu s rozhodnutím o nepovolení spojení).

Úřad je podle shodného ustanovení oprávněn ukládat pokuty i za porušení čl. 81 a 82 Smlouvy ES (zákaz dohod narušujících soutěž a zneužití dominantního postavení), vede-li řízení s komunitární prvkem (§ 21a odst. 5 zákona).

6. Pokutu lze uložit v rozmezí do 10,000.000,- Kč nebo do 10 % čistého obrátu za poslední ukončené účetní období příslušného soutěžitele, a to podle toho, která částka je vyšší. Znamená to, že je-li ukládána pokuta ve výši převyšující 10,000.000,- Kč, nesmí současně překročit 10 % čistého obrátu pokutovaného soutěžitele, a naopak – překračuje-li 10 % obrátu, nesmí zároveň překročit částku 10,000.000,- Kč.

7. Úřad je při rozhodování o výši konkrétní pokuty povinen přihlídnout zejména k *závažnosti*, případnému *opakování* a *délce trvání* porušování zákona.

8. Mimo to Úřad při svém rozhodování bere v potaz i *subjektivní stránku deliktu*, tedy skutečnost, zda k porušení zákona došlo úmyslným jednáním soutěžitele či pouze z nedbalosti.

9. Ukládání pokut za protisoutěžní jednání se uskutečňuje za užití širokého diskrečního oprávnění Úřadu. Ve správním soudnictví je přitom poskytována ochrana účastníkům řízení při překročení nebo zneužití tohoto oprávnění. Aby k tomu nedocházelo, musí Úřad ve svých rozhodnutích řádně posoudit všechna zákonem stanovená kritéria pro uložení pokuty, ale i ostatní z tohoto pohledu relevantní skutečnosti, a to jednotlivě i ve vzájemném kontextu.

10. Úřad při ukládání pokut podle § 22 odst. 2 zákona vychází z principů, jež jsou obsaženy v aktuálních pravidlech pro ukládání pokut, které přijala Evropská komise[1]. Zároveň však Úřad při ukládání pokut zohledňuje specifika českého právního prostředí a stupeň soutěžní kultury v České republice. Úřad ve své rozhodovací činnosti plně respektuje existující judikaturu správních soudů v oblasti správního trestání protisoutěžního jednání a přihlíží k dosavadní rozhodovací praxi Úřadu. Respektování těchto principiálních zdrojů je zárukou, že Úřad bude postupovat podle shodných pravidel, a tedy předvídatelně, ať ukládá pokutu za porušení vnitrostátního soutěžního práva, nebo jestliže postupuje podle práva evropského. Daný systém rovněž zajistí, že porušení čl. 81 a 82 Smlouvy ES budou trestána principiálně podle stejných pravidel bez ohledu na to, zda dané řízení vede Komise či Úřad.

11. Je možné, že aplikace dále uvedených zásad povede v jednotlivých případech k ukládání vyšších pokut. Doposud Úřad ve svých rozhodnutích ukládal pokuty v dolní polovině zákonem stanovené sazby, a to i v případě nejzávažnějšího protisoutěžního jednání. Do budoucna je třeba více diferencovat a využívat zákonem stanoveného rozpětí v plném rozsahu tak, aby bylo dostatečně odlišeno trestání méně závažných případů na straně jedné a deliktů s nejzávažnějšími dopady na ekonomiku a spotřebitele. Nejzávažnější porušení pravidel hospodářské soutěže, které trvalo dlouhodobě, které se týkalo významného trhu a jež mělo velmi negativní, popř. nenapravitelný dopad na spotřebitele bude do budoucna trestáno správními sankcemi, které se budou blížit horní hranici zákonem stanoveného rozpětí.

12. Trendem naznačeným v předchozím bodě však není dotčena povinnost zajistit přiměřenost a předvídatelnost ukládaných pokut. Požadavek zohlednění výše sankcí uložených v dřívějších řízeních však nelze vykládat jako požadavek na stanovení totožné výše pokuty jako v obdobných případech řešených Úřadem v minulosti. Jak vyplývá z ustálené judikatury evropských soudů, k níž lze podpůrně přihlídnout, může soutěžní úřad kdykoli přizpůsobit výši ukládaných pokut, pokud to vyžaduje účinná aplikace soutěžního práva. Uložení vyšší pokuty oproti předchozí praxi, a to i v podobných případech, nelze samo o sobě

považovat za protiprávní postup, resp. postup, který by byl v rozporu se zásadou ukládání trestů jen na základě zákona[2].

13. Vše naznačuje, že i v České republice došlo ke změně praktické soutěžní politiky. Úřad, jak vyplývá z opakovaných veřejných prohlášení jeho představitelů či praktické činnosti, v daleko větší míře klade důraz na prevenci protisoutěžního jednání. V případě méně závažného protisoutěžního jednání, jehož následky je možno napravit, je soutěžitelům dána možnost změnit své jednání či přijmout prosoutěžní závazky, které odstraní závadný stav, a tím se vyhnout zahájení správního řízení pro porušení soutěžního práva, popř. vydání sankčního rozhodnutí. Na straně druhé tam, kde v případě prokázaného protisoutěžního jednání uvedený odklon od sankčního řízení není možný nebo vhodný, je nezbytné, aby o to intenzivněji byly užívány jiné nástroje, které má Úřad k dispozici k plnění svého úkolu, kterým je ochrana hospodářské soutěže před jejím narušováním, tedy zejména pokuty a opatření k nápravě.

14. Zásady dále uvedené nebudou ze strany Úřadu aplikovány v nestandardních případech, kdy je možné specifika případu a míru odlišnosti stručně a jasně definovat a kde takový odlišný postup vyžadují principy přiměřenosti a spravedlnosti.

15. Dále uvedenými zásadami není dotčena aplikace programu mírnějšího režimu při ukládání pokut u zakázaných dohod narušujících soutěž, při jejichž splnění lze členům takových zakázaných dohod neuložit pokutu nebo výši pokuty podstatně snížit (tzv. leniency program).

III. Základní zásady ukládání pokut

16. Při stanovování výše pokuty v každém jednotlivém případě bude nutně docházet k tomu, že různým soutěžitelům bude za stejně závažný delikt ukládána pokuta v různé výši (tj. v různé absolutní částce), neboť pouze dostatečná individualizace pokuty ukládané tomu kterému soutěžiteli odpovídá zásadě rovného či spravedlivého trestu. Tento postup plně odpovídá judikatuře českých i evropských soudů. Uložení pokut v různé výši jednotlivým účastníkům za stejné nebo podobné protisoutěžní jednání respektuje zásadu, podle níž při ukládání pokut musí být zohledněna hospodářská výkonnost každého soutěžitele tak, aby byl zajištěn *dostatečný odstrašující efekt*[3].

17. Při ukládání pokuty podle § 22 odst. 2 zákona bude Úřad postupovat *ve dvou krocích* – nejprve stanoví základní částku pokuty pro každého soutěžitele zúčastněného na protisoutěžním jednání. Následně Úřad vyhodnotí polehčující a přitěžující okolnosti, které ve vztahu k jednotlivým soutěžitelům vedou ke zvýšení nebo snížení pokuty.

18. *Stanovení základní částky pokuty* se uskutečňuje jednotlivě pro každého soutěžitele zúčastněného na protisoutěžním jednání, jemuž je pokuta ukládána. Základní částka pokuty reflektuje obrat dosažený konkrétním soutěžitelem z prodeje zboží či služeb, jichž se narušení soutěže přímo nebo nepřímo týká, a to na vymezeném geografickém relevantním trhu (dále též „hodnota prodeje“), typovou závažnost protisoutěžního jednání a délku protisoutěžního jednání.

19. Úřad bude při určování hodnoty prodejů konkrétního soutěžitele vycházet z informací, které jsou mu k dispozici a které mají nejvyšší vypovídací schopnost. Jestliže takové informace poskytnuté soutěžitelem jsou neúplné, zjevně nepravdivé či jinak nedůvěryhodné, určí Úřad hodnotu prodejů na základě částečných informací, které získal od dotčeného soutěžitele, a/nebo na základě jakékoli jiné informace, kterou považuje za relevantní (např. odhadem odborníka z příslušného oboru).

20. *Posouzení závažnosti* bude Úřadem prováděno případ od případu pro všechny typy protisoutěžního jednání, neboť při hodnocení závažnosti jednání musí Úřad přihlížet ke značnému počtu skutečností, jejichž povaha a význam se mění podle druhu daného jednání a jeho zvláštních okolností[4]. V úvahu je třeba brát zejm. dopady na soutěž a na spotřebitele.

21. Z dosavadní rozhodovací praxe, která nebyla zpochybněna správními soudy, vyplývá, že existují *tři základní kategorie* protisoutěžního jednání, postížitelného podle § 22 odst. 2 zákona, lišící se svou typovou nebezpečností pro soutěž.

22. Do kategorie *velmi závažných deliktů* spadají zejména horizontální dohody o cenách, o rozdělení trhu či omezení výroby, zneužití dominantního postavení soutěžiteli s výrazným dopadem na širší skupinu spotřebitelů, uskutečnění spojení v rozporu s pravomocným rozhodnutím Úřadu a neplnění opatření uložených Úřadem dle § 18 odst. 5 zákona.

23. Za *závažné delikty* Úřad považuje zejména jiné horizontální dohody, vertikální dohody o určení cen pro další prodej a o rozdělení trhu, jiná zneužití dominantního postavení či porušení zákazu uskutečňování spojení podle § 18 odst. 1 zákona v jiných případech, než je uvedeno v bodě 22.

24. Za typově *méně závažné delikty* Úřad považuje jiné vertikální dohody menšího významu s omezeným vlivem na spotřebitele, které zasahují pouze malou část trhu, a další méně závažná narušení soutěže.

25. Úřad v dosavadní praxi ve shodě s dosavadní metodikou Komise pro ukládání pokut rozlišoval při určování výše pokuty tři kategorie správních deliktů podle délky protisoutěžního jednání, a to protisoutěžní jednání krátkodobá (0 až 1 rok), střednědobá (1 rok až 10 let) a dlouhodobá (delší než 10 let).

26. Toto členění se však ukazuje být nedostatečné; vzhledem k široké paletě modelových situací, ke kterým může dojít – od protisoutěžního jednání spočívajícího v jednorázovém činu po mnoho desítek let trvající delikt, doposud prováděné členění není schopno dostatečným způsobem odrazit skutečnou délku protisoutěžního jednání do konkrétní výše pokuty.

27. Úřad, ve shodě s postupem Komise, bude do budoucna přesněji zohledňovat délku trvání protisoutěžního jednání a do pokuty promítat *konkrétní délku účasti na protisoutěžním jednání* se zaokrouhlením na jeden rok.

28. Základní částka pokuty se stanoví jako podíl hodnoty prodejů (tzv. výchozí podíl), vynásobený koeficientem času.

29. *Výchozí podíl* se stanoví v závislosti na stupni závažnosti protiprávního jednání, a to zpravidla

- do 3 % hodnoty prodeje u velmi závažných deliktů,
- do 1 % hodnoty prodeje u závažných deliktů, a
- do 0,5 % hodnoty prodeje u méně závažných deliktů.

30. Při stanovení výchozího podílu Úřad vezme dále v úvahu zejména též společný tržní podíl všech zúčastněných podniků, geografické území, na němž k protisoutěžnímu jednání došlo, a skutečnost, zda toto protisoutěžní jednání bylo realizováno či nikoli; to neplatí, pokud tyto okolnosti již byly zohledněny v rámci posouzení závažnosti jednání.

31. *Koeficient času* se stanoví úměrně k počtu let trvání deliktu, přičemž v případě deliktu trvajících méně než rok je roven jedné a v případě deliktu trvajících 10 a více let je roven třem.

32. Po určení základní částky pokuty Úřad podle okolností případu posoudí, zda u každého jednotlivého soutěžitele existují přitěžující nebo polehčující okolnosti, které by byly důvodem ke zvýšení nebo snížení pokuty nad úroveň základní částky. Všechny přitěžující a polehčující okolnosti přitom vyhodnotí jak jednotlivě, tak ve vzájemném kontextu.

33. Mezi *přitěžujícími okolnostmi*, které mohou vést k navýšení pokuty, patří zejména tyto skutečnosti:

- a) účastník měl ve vztahu k dalším účastníkům vedoucí nebo iniciační roli;
- b) účastník se dopustil úmyslného porušení zákona;
- c) účastník prováděl jakékoli kroky z cílem donutit jiné soutěžitele účastnit se na jednání narušujícím soutěž;
- d) účastník se podle pravomocného rozhodnutí v minulosti dopustil jednání narušujícího soutěž; za zvlášť přitěžující se považuje, pokud se v minulosti dopustil typově shodného jednání (např. došlo k opakovanému uzavření dohody o rozdělení trhu);
- e) účastník zavedl jakékoli opatření proti jiným soutěžitelům s cílem posílit praktiky, které představují protiprávní jednání.

Při zohlednění všech přitěžujících okolností může být základní částka navýšena celkem až o 50 %.

34. Za *polehčujícími okolnostmi*, které, budou-li v řízení prokázány, povedou k dodatečnému snížení základní částky pokuty, Úřad považuje zejména následující skutečnosti:

- a) účastník byl ve vztahu k dalším účastníkům v pasivní či „následovnické“ roli;
- b) spolupráce účastníka s Úřadem významně přispěla k objasnění deliktu; tím není dotčeno uplatnění tzv. leniency programu;

c) účastník svou účast na protisoutěžním jednání ukončil ještě před zahájením šetření Úřadem, případně bezprostředně po prvním úkonu Úřadu při šetření nebo ve správním řízení či po kontrole provedené Úřadem; to neplatí v případě utajovaného protisoutěžního jednání;

d) účastník řízení porušil zákon nedbalostně;

e) účast účastníka řízení na protisoutěžním jednání byla omezená (to platí zejména tehdy, prokáže-li účastník řízení, že v průběhu doby, po níž byl účastníkem dohody narušující soutěž, se ve skutečnosti vyhnul její aplikaci vlastním konkurenčním jednáním na trhu).

Při zohlednění všech polehčujících okolností může být základní částka pokuty snížena až o 50 %.

35. Za polehčující okolnost naopak Úřad nepovažuje situaci, kdy se soutěžitel podílel na protisoutěžním jednání kratší dobu, než ostatní, neboť tato skutečnost je zohledňována při stanovení základní částky. V případech úmyslného protisoutěžního jednání pak Úřad za polehčující okolnost nebude považovat skutečnost, že se účastník řízení dopustil jednorázového, resp. neopakovaného porušení zákona.

IV. Zvláštní situace

36. Ukládaná pokuta je schopná plnit své základní funkce, tj. funkci represivní a preventivní, pouze tehdy, jestliže je natolik významná, že se porušiteli soutěžních pravidel jeho jednání nevyplatí. Pokud soutěžitel měl ze svého protisoutěžního jednání *prospěch*, popř. způsobil-li svým jednáním *škodu* jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, měla by pokuta, má-li plnit všechny výše uvedené funkce, být vyšší než získaný prospěch nebo způsobená škoda. Kde je možné zisk neoprávněně dosažený v důsledku protisoutěžního jednání nebo škodu jím způsobenou vypočítat nebo dostatečně kvalifikovaně odhadnout, zvýší Úřad pokutu tak, aby přesahovala výši zisků či způsobené škody.

37. Nevede-li aplikace předchozích zásad k uložení pokuty, která je schopna plnit ve vztahu ke konkrétnímu soutěžiteli potřebnou odstrašující funkci, zvýší Úřad pokutu ukládanou soutěžitelům, kteří dosahují obzvláště vysokého obrátu z jiných činností, než z prodeje zboží nebo služeb, jichž se protisoutěžní jednání týká.

38. V některých případech může být vhodné a přiměřené, aby Úřad v řízení uložil pouze *symbolickou pokutu*, bez ohledu na výši pokuty, kterou by bylo možné uložit podle těchto zásad. To může být případ zejména deliktů s nižší typovou nebezpečností, spáchaných z nedbalosti, které neměly negativní dopad na trh, které nemají za cíl narušení soutěže, a to především těch skutkových podstat, které doposud nebyly předmětem rozhodovací praxe Úřadu.

39. Ve výjimečných případech může Úřad při stanovování pokuty zohlednit *dlouhodobou platební neschopnost soutěžitele*, pokud mu budou předloženy objektivní podklady, prokazující, že uložení pokuty v původní výši by nezvratně ohrozilo hospodářskou životaschopnost dotčeného podniku. Pokuta naopak nebude snižována v případech, kdy je soutěžitel pouze v momentální nepříznivé nebo ztrátové ekonomické situaci.

[1] Pravidla o způsobu stanovení pokut ukládaných podle čl. 23 odst. 2 písm. a) Nařízení č. 1/2003

[2] Srov. naposledy rozsudek Soudu prvního stupně T-279/02 ze dne 6. 4. 2006 ve věci *Degussa v Komise*.

[3] Srov. rozsudek Soudu prvního stupně T-33/02 z 29. 11. 2005 ve věci *Brittania Alloys & Chemicals v Komise*

[4] Srov. rozsudek Soudu prvního stupně T-279/02 ze dne 6. 4. 2006 ve věci *Degussa v Komise*